

WIJ WILLEM ALEXANDER,
BIJ DE GRATIE GODS,
KONING DER NEDERLANDEN,
PRINS VAN ORANJE-NASSAU,
ENZ. ENZ. ENZ.

Besluit tot wijziging van het Eindexamenbesluit VO en het Eindexamenbesluit VO BES in verband met versterking van de kwaliteit van de schoolexamenorganisatie in het voortgezet onderwijs en het voortgezet algemeen volwassenen onderwijs.

Op de voordracht van Onze Minister voor Basis- en Voortgezet Onderwijs en Media, xxx>, van xxx, nr. xxx directie Wetgeving en Juridische Zaken;

Gelet op artikel 29, tweede en vierde lid, van de Wet op het voortgezet onderwijs, de artikelen 7.3.4, tweede lid, 7.4.11, derde lid, 7.4.5a, tweede lid, van de Wet educatie en beroepsonderwijs, artikel 72, vierde lid, 117, tweede lid, onder b van de Wet voortgezet onderwijs BES en de artikelen 7.3.3, tweede lid, 7.4.13, derde lid, van de Wet educatie en beroepsonderwijs BES;

De Afdeling advisering van de Raad van State gehoord (advies van xxx, nr. xxx);

Gezien het nader rapport van Onze Minister voor Basis- en Voortgezet Onderwijs en Media xxx> van xxx, nr. xxx, directie Wetgeving en Juridische Zaken;

Hebben goedgevonden en verstaan:

ARTIKEL I. WIJZIGING EINDEXAMENBESLUIT VO

Het Eindexamenbesluit VO wordt als volgt gewijzigd:

A

Artikel 1 wordt als volgt gewijzigd:

1. In het eerste lid wordt in de alfabetische volgorde van de begripsbepalingen het volgende ingevoegd:

examencommissie: de examencommissie bedoeld in artikel 35d;

examenprogramma: het examenprogramma bedoeld in artikel 7;

examensecretaris: de examensecretaris bedoeld in artikel 3a;

2. In het tweede lid wordt "directeur en de secretaris" vervangen door: directeur en de examensecretaris.

B

Artikel 3 wordt vervangen door twee artikelen, luidende:

Artikel 3. Afnemen eindexamen

De directeur en de examinatoren van een school voor voortgezet onderwijs nemen onder verantwoordelijkheid van het bevoegd gezag het eindexamen of deeleindexamen af.

Artikel 3a. De examensecretaris

1. De directeur van een school voor voortgezet onderwijs wijst een van de personeelsleden van de school aan tot examensecretaris van het eindexamen. De examensecretaris is tevens examensecretaris van de deeleindexamens.
2. De directeur en de examensecretaris verrichten gezamenlijk de taken bedoeld in de artikelen 33, 48, eerste en derde lid, 52, zesde lid, en 59, vierde lid.
3. De examensecretaris ondersteunt de directeur bij:
 - a. het organiseren en afnemen van het eindexamen of het deeleindexamen bedoeld in het eerste lid,
 - b. de uitvoering van het examenreglement bedoeld in artikel 31, eerste lid, en
 - c. de uitvoering van het programma van toetsing en afsluiting bedoeld in artikel 31a, eerste lid.
4. De directeur stelt een taakomschrijving voor de examensecretaris vast waarin in ieder geval de taken bedoeld in het tweede en derde lid worden opgenomen.
5. De directeur verstrekt de taakomschrijving aan de examensecretaris en aan de examencommissie.
6. De directeur draagt er zorg voor dat het deskundig functioneren van de examensecretaris is gewaarborgd.

C

Het opschrift van Hoofdstuk III, afdeling 1, komt als volgt te luiden: Afdeling 1. De examenregeling.

D

Artikel 31 wordt vervangen door twee artikelen luidende:

Artikel 31. Examenreglement

1. Het bevoegd gezag van een school voor voortgezet onderwijs respectievelijk de examencommissie vavo stelt een examenreglement vast, dat in elk geval bevat:
 - a. regels over de organisatie van het eindexamen en de gang van zaken tijdens het eindexamen,
 - b. informatie over de toepassing van de maatregelen bedoeld in artikel 5,
 - c. herkansingsmogelijkheden van het schoolexamen, waarbij in ieder geval wordt voorzien in een herkansingsmogelijkheid voor de kandidaat die door ziekte of ten gevolge van een bijzondere van zijn wil onafhankelijke omstandigheid niet in staat is geweest aan een of meer toetsen van het schoolexamen deel te nemen, en
 - d. in het geval van een school voor voortgezet onderwijs, de samenstelling en het adres van de in artikel 5, vierde en vijfde lid, bedoelde commissie van beroep.
2. Het bevoegd gezag van een school voor voortgezet onderwijs wijkt bij de vaststelling van het examenreglement slechts af van het ontwerp, bedoeld in artikel 35e, eerste lid, onderdeel a, na overleg met de examencommissie.
3. Het bevoegd gezag van een school voor voortgezet onderwijs heeft voor het vaststellen van het examenreglement de instemming van de medezeggenschapsraad van de school voor voortgezet onderwijs als bedoeld in artikel 10, eerste lid, onder b, van de Wet medezeggenschap op scholen.
4. De examencommissie vavo heeft voor het vaststellen van het examenreglement de instemming van de studentenraad van de instelling voor educatie en beroepsonderwijs bedoeld in artikel 8a.2.2, derde lid, onder e, van de Wet op het beroepsonderwijs.

5 Het bevoegd gezag van een school voor voortgezet onderwijs respectievelijk de examencommissie vavo zendt jaarlijks voor 1 oktober het vastgestelde examenreglement aan de kandidaten en de inspectie.

6. Dit artikel is van overeenkomstige toepassing op deeleindexamens.

Artikel 31a. Programma van toetsing en afsluiting VO

1. Het bevoegd gezag van een school voor voortgezet onderwijs respectievelijk de examencommissie vavo stelt jaarlijks voor 1 oktober een programma van toetsing en afsluiting vast voor het lopende schooljaar.

2. Het programma van toetsing en afsluiting vermeldt in elk geval:

a. welke onderdelen van het examenprogramma in het schoolexamen worden getoetst, b. welke door het bevoegd gezag vast te stellen onderdelen in het schoolexamen worden getoetst,

c. de inhoud van de toetsen die onderdeel uitmaken van het schoolexamen, waarbij wordt vermeld welk onderdeel van het examenprogramma met de toetsen wordt afgesloten,

d. de wijze waarop en tijdvakken waarbinnen de toetsen en herkansingen van het schoolexamen plaatsvinden,

e. de regels voor de wijze waarop het cijfer voor het schoolexamen voor een kandidaat tot stand komt.

3. Het bevoegd gezag van een school voor voortgezet onderwijs respectievelijk de examencommissie vavo draagt er zorg voor dat in het programma van toetsing en afsluiting duidelijk wordt aangegeven welke toetsen bijdragen aan de afsluiting van:

a. de verplichte onderdelen van het examenprogramma die behoren bij het schoolexamen,

b. de onderdelen van het examenprogramma die behoren bij het centraal examen, maar die ook in het schoolexamen zullen worden getoetst, en

c. de onderdelen die zijn gekozen door het bevoegd gezag.

4. Het bevoegd gezag van een school voor voortgezet onderwijs wijkt bij de vaststelling van het programma van toetsing en afsluiting slechts af van het ontwerp, bedoeld in artikel 35e, eerste lid, onderdeel b, na overleg met de examencommissie.

5. Het bevoegd gezag van een school voor voortgezet onderwijs heeft voor het vaststellen van het programma van toetsing en afsluiting de instemming van de medezeggenschapsraad van de school, als bedoeld in artikel 10, eerste lid, onder b, van de Wet medezeggenschap op scholen.

6. De examencommissie vavo heeft voor het vaststellen van het programma van toetsing en afsluiting de instemming van de studentenraad van de instelling voor educatie en beroepsonderwijs bedoeld in artikel 8a.2.2, derde lid, onder e, van de Wet op het beroepsonderwijs.

7. Het bevoegd gezag van een school voor voortgezet onderwijs respectievelijk de examencommissie vavo zendt jaarlijks voor 1 oktober het vastgestelde programma van toetsing en afsluiting aan de kandidaten en de inspectie.

8. Het bevoegd gezag van een school voor voortgezet onderwijs respectievelijk de examencommissie vavo kan het programma van toetsing en afsluiting na 1 oktober slechts wijzigen ter verbetering van een kennelijke onjuistheid of onvolledigheid met dien verstande dat de examencommissie van de school voor voortgezet onderwijs vooraf in de gelegenheid wordt gesteld om over de wijziging te adviseren, het bevoegd gezag dit advies in overweging neemt en eventuele afwijkingen van dit advies schriftelijke motiveert. Het vijfde en zesde lid van dit artikel zijn van toepassing.

9. Een gewijzigd programma van toetsing en afsluiting wordt zo spoedig mogelijk door het bevoegd gezag van een school respectievelijk de examencommissie vavo, aan de kandidaten en de inspectie gezonden.

10. Dit artikel is van overeenkomstige toepassing op deeleindexamens.

E

Artikel 33 komt als volgt te luiden:

Artikel 33. Verstrekking overzicht onderdelen en beoordeling schoolexamen

1. Voor de aanvang van het eerste tijdvak van het centraal examen verstrekken de directeur en de examensecretaris aan de kandidaat, voor zover van toepassing, het volgende:
 - a. een overzicht van alle onderdelen in het schoolexamendossier bedoeld in artikel 35c, de behaalde resultaten voor deze onderdelen, en de data waarop deze onderdelen zijn afgerond,
 - b. een overzicht van de cijfers die de kandidaat heeft behaald voor het schoolexamen,
 - c. de beoordeling voor de vakken waarvoor geen cijfer wordt vastgesteld, en
 - d. de beoordeling van het profielwerkstuk in het vmbo.
2. De directeur en de examensecretaris tekenen voor verstrekking van de in het eerste lid genoemde overzichten en beoordelingen aan de kandidaat.
3. De kandidaat tekent voor ontvangst van de in het eerste lid genoemde overzichten en beoordelingen.

F

Aan Hoofdstuk III. Regeling van het eindexamen wordt een afdeling toegevoegd, luidende:

Afdeling 3. De examencommissie

Artikel 35d. De benoeming en samenstelling van de examencommissie

1. Het bevoegd gezag van een school voor voortgezet onderwijs stelt een of meer examencommissies in ten behoeve van de kwaliteit van de toetsing en examinering op de school.
2. Het bevoegd gezag draagt zorg voor het onafhankelijk en deskundig functioneren van de examencommissie.
3. De examencommissie heeft een oneven aantal leden en ten minste drie leden.
4. De volgende personen kunnen niet worden benoemd tot lid van de examencommissie:
 - a. leden van het bevoegd gezag,
 - b. de directeur van de school,
 - c. leden van de medezeggenschapsraad of de gemeenschappelijke medezeggenschapsraad van de school als bedoeld in de artikelen 3 en 4 van de Wet medezeggenschap op scholen,
 - d. leerlingen van de school en hun wettelijk vertegenwoordigers.
5. Bij de benoeming van de leden van de examencommissie draagt het bevoegd gezag er zorg voor dat de examencommissie gezamenlijk deskundig is op het gebied van:
 - a. de desbetreffende schoolsoort,
 - b. de regelgeving over toetsing en examinering in het voortgezet onderwijs, en
 - c. de kwaliteit van toetsing en examinering.
6. Alvorens tot benoeming van een lid over te gaan, hoort het bevoegd gezag de overige leden van de examencommissie en toetst het de deskundigheid van het te benoemen lid.

Artikel 35e. De taken en bevoegdheden van de examencommissie

1. De examencommissie heeft voor de borging van de kwaliteit van het schoolexamen de volgende taken en bevoegdheden:
 - a. het opstellen van een ontwerp voor een examenreglement als bedoeld in artikel 31, tweede lid, voor het bevoegd gezag,
 - b. het jaarlijks opstellen van een ontwerp voor een programma van toetsing en afsluiting als bedoeld in artikel 31a, vierde lid, onderdeel a, voor het bevoegd gezag,
 - c. het borgen van het afsluitend karakter van de onderdelen van het schoolexamen,
 - d. het vaststellen van richtlijnen en aanwijzingen om te komen tot een beoordeling van het schoolexamen,
 - e. overige door het bevoegd gezag aan de commissie opgedragen taken en bevoegdheden.
2. De examencommissie stelt regels vast over haar werkwijze.
3. De examencommissie stelt jaarlijks een verslag op van haar werkzaamheden.
4. De examencommissie evalueert jaarlijks de kwaliteit van de organisatie van de toetsing van examenonderdelen en het verloop van de examinering op de school en stelt een advies op aan het bevoegd gezag en de directeur over noodzakelijke en wenselijke verbeteringen.

5. De examencommissie verstrekt de regels over haar werkwijze, het verslag, de evaluatie en het advies bedoeld in het tweede tot en met het vierde lid, aan het bevoegd gezag, aan de directeur en aan de examensecretaris.

G

In artikel 48, eerste en derde lid, artikel 52, zesde lid, en in artikel 59, vierde lid, wordt 'de directeur en de secretaris' vervangen door: de directeur en de examensecretaris.

ARTIKEL II. WIJZIGING EINDEXAMENBESLUIT VO BES

Het Eindexamenbesluit VO BES wordt als volgt gewijzigd:

A

Artikel 1 wordt als volgt gewijzigd:

1. In het eerste lid wordt in de alfabetische volgorde van de begripsbepalingen het volgende ingevoegd:

examencommissie: de examencommissie bedoeld in artikel 23a;

examenprogramma: het examenprogramma bedoeld in artikel 6;

examensecretaris: de examensecretaris bedoeld in artikel 3a;

2. In het tweede lid wordt "directeur en de secretaris" vervangen door: directeur en de examensecretaris.

B

Artikel 3 wordt vervangen door twee artikelen, luidende:

Artikel 3. Afnemen eindexamen

De directeur en de examinatoren van een school voor voortgezet onderwijs nemen onder verantwoordelijkheid van het bevoegd gezag het eindexamen af.

Artikel 3a. De examensecretaris

1. De directeur van een school voor voortgezet onderwijs wijst een van de personeelsleden van de school aan tot examensecretaris van het eindexamen.
2. De directeur en de examensecretaris verrichten gezamenlijk de taken bedoeld in de artikelen 20, 36, eerste en derde lid, 39, zesde lid, 45, tweede lid, en 47, vijfde lid.
3. De examensecretaris ondersteunt de directeur bij:
 - a. het organiseren en afnemen van het eindexamen bedoeld in het eerste lid,
 - b. de uitvoering van het examenreglement bedoeld in artikel 18, eerste lid, en
 - c. de uitvoering van het programma van toetsing en afsluiting bedoeld in artikel 18, tweede lid.
4. De directeur stelt een taakomschrijving voor de examensecretaris vast waarin in ieder geval de taken bedoeld in het tweede en derde lid worden opgenomen.
5. De directeur verstrekt de taakomschrijving aan de examensecretaris en aan de examencommissie.
6. De directeur draagt er zorg voor dat het deskundig functioneren van de examensecretaris is gewaarborgd.

C

Het opschrift van Hoofdstuk III, afdeling 1, komt als volgt te luiden: Afdeling 1. De examenregeling.

D

Artikel 18 wordt vervangen door twee artikelen luidende:

Artikel 18. Examenreglement

1. Het bevoegd gezag van een school voor voortgezet onderwijs respectievelijk de examencommissie vavo stelt een examenreglement vast, dat in elk geval bevat:
 - a. regels over de organisatie van het eindexamen en de gang van zaken tijdens het eindexamen,
 - b. informatie over de toepassing van de maatregelen bedoeld in artikel 5,
 - c. herkansingsmogelijkheden van het schoolexamen, waarbij in ieder geval wordt voorzien in een herkansingsmogelijkheid voor de kandidaat die door ziekte of ten gevolge van een bijzondere van zijn wil onafhankelijke omstandigheid niet in staat is geweest aan een of meer toetsen van het schoolexamen deel te nemen, en
 - d. in het geval van een school voor voortgezet onderwijs, de samenstelling en het adres van de in artikel 5, vierde en vijfde lid, bedoelde commissie van beroep.
2. Het bevoegd gezag van een school voor voortgezet onderwijs wijkt bij de vaststelling van het examenreglement slechts af van het ontwerp, bedoeld in artikel 23b, eerste lid, onderdeel a, na overleg met de examencommissie.
3. Het bevoegd gezag van een school voor voortgezet onderwijs respectievelijk de examencommissie vavo zendt jaarlijks voor 1 oktober het vastgestelde examenreglement aan de kandidaten en de inspectie.
4. Dit artikel is van overeenkomstige toepassing op deeleindexamens.

Artikel 18a. Programma van toetsing en afsluiting VO

1. Het bevoegd gezag van een school voor voortgezet onderwijs respectievelijk de examencommissie vavo stelt jaarlijks voor 1 oktober een programma van toetsing en afsluiting vast voor het lopende schooljaar.
2. Het programma van toetsing en afsluiting vermeldt in elk geval:
 - a. welke onderdelen van het examenprogramma in het schoolexamen worden getoetst,
 - b. welke door het bevoegd gezag vast te stellen onderdelen in het schoolexamen worden getoetst,
 - c. de inhoud van de toetsen die onderdeel uitmaken van het schoolexamen, waarbij wordt vermeld welk onderdeel van het examenprogramma met de toetsen wordt afgesloten,
 - d. de wijze waarop en tijdvakken waarbinnen de toetsen en herkansingen van het schoolexamen plaatsvinden,
 - e. de regels voor de wijze waarop het cijfer voor het schoolexamen voor een kandidaat tot stand komt.
3. Het bevoegd gezag van een school voor voortgezet onderwijs respectievelijk de examencommissie vavo draagt er zorg voor dat in het programma van toetsing en afsluiting duidelijk wordt aangegeven welke toetsen bijdragen aan de afsluiting van:
 - a. de verplichte onderdelen van het examenprogramma die behoren bij het schoolexamen,
 - b. de onderdelen van het examenprogramma die behoren bij het centraal examen, maar die ook in het schoolexamen zullen worden getoetst, en
 - c. de onderdelen die zijn gekozen door het bevoegd gezag.
4. Het bevoegd gezag van een school voor voortgezet onderwijs wijkt bij de vaststelling van het programma van toetsing en afsluiting slechts af van het ontwerp, bedoeld in artikel 23b, eerste lid, onderdeel b, na overleg met de examencommissie.
5. Het bevoegd gezag van een school voor voortgezet onderwijs respectievelijk de examencommissie vavo zendt jaarlijks voor 1 oktober het vastgestelde programma van toetsing en afsluiting aan de kandidaten en de inspectie.
6. Het bevoegd gezag van een school voor voortgezet onderwijs respectievelijk de examencommissie vavo kan het programma van toetsing en afsluiting na 1 oktober slechts wijzigen ter verbetering van een kennelijke onjuistheid of onvolledigheid met dien verstande dat de examencommissie van de school voor voortgezet onderwijs vooraf in de gelegenheid wordt gesteld om over de wijziging te adviseren, het bevoegd gezag

dit advies in overweging neemt en eventuele afwijkingen van dit advies schriftelijke motiveert.

7. Een gewijzigd programma van toetsing en afsluiting wordt zo spoedig mogelijk door het bevoegd gezag van een school respectievelijk de examencommissie vavo aan de kandidaten en de inspectie gezonden.

8. Dit artikel is van overeenkomstige toepassing op deeleindexamens.

E

Artikel 20 komt als volgt te luiden:

Artikel 20. Verstrekking overzicht onderdelen en beoordeling schoolexamen

1. Voor de aanvang van het eerste tijdvak van het centraal examen verstrekken de directeur en de examensecretaris aan de kandidaat, voor zover van toepassing, het volgende:

- a. een overzicht van alle onderdelen in het schoolexamendossier bedoeld in artikel 23, de behaalde resultaten voor deze onderdelen, en de data waarop deze onderdelen zijn afgerond,
- b. een overzicht van de cijfers die de kandidaat heeft behaald voor het schoolexamen,
- c. de beoordeling voor de vakken waarvoor geen cijfer wordt vastgesteld, en
- d. de beoordeling van het profielwerkstuk in het vmbo.

2. De directeur en de examensecretaris tekenen voor verstrekking van de in het eerste lid genoemde overzichten en beoordelingen aan de kandidaat.

3. De kandidaat tekent voor ontvangst van de in het eerste lid genoemde overzichten en beoordelingen.

F

Aan Hoofdstuk III. Regeling van het eindexamen wordt een afdeling toegevoegd, luidende:

Afdeling 3. De examencommissie

Artikel 23a. De benoeming en samenstelling van de examencommissie

1. Het bevoegd gezag van een school voor voortgezet onderwijs stelt een of meer examencommissies in ten behoeve van de kwaliteit van de toetsing en examinering op de school.

2. Het bevoegd gezag draagt zorg voor het onafhankelijk en deskundig functioneren van de examencommissie.

3. De examencommissie heeft een oneven aantal leden en ten minste drie leden.

4. De volgende personen kunnen niet worden benoemd tot lid van de examencommissie:

- a. leden van het bevoegd gezag,
- b. de directeur van de school,
- c. leden van de medezeggenschapsraad of de gemeenschappelijke medezeggenschapsraad van de school als bedoeld in artikel 57 WVO BES,
- d. leerlingen van de school en hun wettelijke vertegenwoordigers.

5. Bij de benoeming van de leden van de examencommissie draagt het bevoegd gezag er zorg voor dat de examencommissie gezamenlijk deskundig is op het gebied van:

- a. de desbetreffende schoolsoort,
- b. de regelgeving over toetsing en examinering in het voortgezet onderwijs, en
- c. de kwaliteit van toetsing en examinering.

6. Alvorens tot benoeming van een lid over te gaan, hoort het bevoegd gezag de overige leden van de examencommissie en toetst het de deskundigheid van het te benoemen lid.

Artikel 23b. De taken en bevoegdheden van de examencommissie

1. De examencommissie heeft voor de borging van de kwaliteit van het schoolexamen de volgende taken en bevoegdheden:

- a. het opstellen van een ontwerp voor een examenreglement als bedoeld in artikel 31, tweede lid, voor het bevoegd gezag,

- b. het jaarlijks opstellen van een ontwerp voor een programma van toetsing en afsluiting als bedoeld in artikel 31a, vierde lid, onderdeel a, voor het bevoegd gezag,
 - c. het borgen van het afsluitend karakter van de onderdelen van het schoolexamen,
 - d. het vaststellen van richtlijnen en aanwijzingen om te komen tot een beoordeling van het schoolexamen,
 - e. overige door het bevoegd gezag aan de commissie opgedragen taken en bevoegdheden.
2. De examencommissie stelt regels vast over haar werkwijze.
 3. De examencommissie stelt jaarlijks een verslag op van haar werkzaamheden.
 4. De examencommissie evalueert jaarlijks de kwaliteit van de organisatie van de toetsing van examenonderdelen en het verloop van de examinering op de school en stelt een advies op aan het bevoegd gezag en de directeur over noodzakelijke en wenselijke verbeteringen.
 5. De examencommissie verstrekt de regels over haar werkwijze, het verslag, de evaluatie en het advies bedoeld in het tweede tot en met het vierde lid, aan het bevoegd gezag, aan de directeur en aan de examensecretaris.

G

In de artikelen 36, eerste en derde lid, 39, zesde lid, 45, tweede lid, en in artikel 47, vijfde lid, wordt 'de directeur en de secretaris' vervangen door: de directeur en de examensecretaris.

ARTIKEL III. SAMENLOOP

Indien artikel 70 van het Besluit register onderwijsdeelnemers eerder in werking treedt dan artikel II, onderdeel G, van dit besluit, komt artikel II, onderdeel G, als volgt te luiden:

G

In de artikelen 36, eerste en derde lid, 39, zesde lid, en in artikel 47, vierde lid, wordt 'de directeur en de secretaris' vervangen door: de directeur en de examensecretaris.

ARTIKEL IV OVERGANGSRECHT

Voor de kandidaat die het eindexamen of deeleindexamen voor 1 oktober 2021 afsluit aan een instelling voor educatie en beroepsonderwijs, gelden de bij of krachtens het Eindexamenbesluit VO en het Examenbesluit VO BES gegeven voorschriften zoals deze luiden voor inwerkingtreding van de artikelen I tot en met III of onderdelen daarvan.

ARTIKEL V. INWERKINGTREDING

Dit besluit treedt in werking op een bij koninklijk besluit te bepalen tijdstip, dat voor de verschillende artikelen of onderdelen daarvan verschillend kan worden vastgesteld

Lasten en bevelen dat dit besluit met de daarbij behorende nota van toelichting in het Staatsblad zal worden geplaatst.

De Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap /
De Minister voor Basis- en Voortgezet Onderwijs en Media,

<De Minister/Staatssecretaris van xxx,>

Nota van toelichting

1. ALGEMEEN

1. Inleiding

Dit wijzigingsbesluit beoogt de invoering van een viertal maatregelen ter versterking van de examenorganisatie op scholen in het voortgezet onderwijs (vo):

- a. het aanscherpen en aanvullen van de vereisten van het examenreglement en het programma van toetsing en afsluiting (pta),
- b. het verplichten van een examencommissie voor vo-scholen voor de borging van de kwaliteit van de examinering,
- c. verduidelijking en versterking van de rol van de examensecretaris, en
- d. het aanscherpen van de eisen rondom het uitreiken van de schoolexamenresultaten door de school aan leerlingen en ouders ter afsluiting van het schoolexamen.¹

Deze maatregelen zullen worden gerealiseerd met deze wijzigingen van het Eindexamenbesluit VO en het Eindexamenbesluit VO BES. De wijziging van het Eindexamenbesluit VO ziet op vo-scholen, het vavo en op scholen voor voortgezet speciaal onderwijs en onbekostigde instellingen met een examenlicentie. De wijziging van het Eindexamenbesluit VO BES ziet op de vo-scholen en vavo-opleidingen in Caribisch Nederland. De voorgestelde maatregelen gelden ook voor deeleindexamens.

In het volwassenonderwijs (vavo) zijn de voorgestelde maatregelen rondom (a) en (d) ook van toepassing. Omdat in het vavo er al sprake is van een examencommissie, en de examenorganisatie anders is ingericht dan in het reguliere vo zijn de maatregelen (b) en (c) niet van toepassing in het vavo.

In het onbekostigd onderwijs gelden de regels rondom de medezeggenschap niet. Daarom zullen de wijzigingen of aanscherpingen in het wijzigingsbesluit rondom de medezeggenschapraad niet van toepassing zijn op het onbekostigd onderwijs met een examenlicentie. Dit is gelijk aan de huidige situatie.

Het Staatsexamenbesluit VO zal niet worden aangepast omdat de voorgestelde maatregelen of niet toepasbaar zijn op het staatsexamen vo, of al in voldoende mate zijn ingebed in de huidige wet en regelgeving.

2. Hoofdpijnen van het voorstel

2.1. Aanleiding

“Het eindexamen, en het daarbij horende diploma, vervult een belangrijke rol in het Nederlandse onderwijsstelsel. In tegenstelling tot veel andere landen kan een Nederlandse leerling met een diploma drempelloos doorstromen naar het vervolgonderwijs, en kan ook de maatschappij, de arbeidsmarkt, en de overheid vertrouwen op het niveau wat bij het diploma hoort. Daarnaast speelt het eindexamen een belangrijke rol als ijkpunt binnen het voortgezet onderwijs. Het draagt bij aan de borging en verbetering van de kwaliteit van het onderwijs, als het door scholen en overheid bewust en gebalanceerd wordt ingezet.”²

Dit stond in de brief van de Minister voor Basis- en Voortgezet en Onderwijs en Media die op 18 april 2019 aan de Tweede Kamer is gestuurd. En een paar maanden later schreef de minister het volgende in een brief aan de Tweede Kamer:

¹ Kamerstukken II, 2019-2020, 31 289, nr. 408.

² Kamerstukken II, 2018-2019, 31 289, nr. 395.

*“Het belang van een goede organisatie van het eindexamen, en in het bijzonder het schoolexamen, is nu een aantal keer pijnlijk duidelijk geworden, onder meer in de casussen VMBO Maastricht en Calvin College. Beide voorvallen onderstreepten dat de organisatie van het eindexamen geen vrijblijvende opgave is, maar een noodzakelijke randvoorwaarde voor een examenperiode die rustig verloopt en die na succesvolle afronding een waardevol diploma oplevert. Alle examenkandidaten moeten met een gerust gevoel aan het centraal examen kunnen beginnen, wetende dat alle onderdelen van het schoolexamen conform het programma van toetsing en afsluiting (pta) zijn afgerond. Ik neem maatregelen omdat ik het belangrijk vind om het civiel effect van het diploma te waarborgen.”*³

Deze maatregelen, die toegezegd zijn in een tweetal kamerbrieven, sluiten aan bij aanbevelingen uit de onderzoeken naar de kwaliteit van (school)examenorganisatie die onder andere naar aanleiding van de situatie rondom het VMBO Maastricht en het Calvin College Amsterdam hebben plaatsgevonden.⁴ Zoals daar zijn, het onderzoek Ten Dam⁵, het rapport van de Inspectie van het onderwijs (inspectie) en het onderzoek van LAKS⁶ naar aanleiding van de examenproblematiek bij het Calvin College Amsterdam en het themaonderzoek van de inspectie naar de kwaliteit van toetsing en afsluiting in het voortgezet onderwijs.⁷ Deze onderzoeken laten zien dat de kwaliteitsborging van met name de schoolexamenorganisatie breed in het vo om meer aandacht vraagt. Tijdens de COVID-19 crisis is het belang van een goede kwaliteitsborging van het schoolexamen extra relevant geworden, door het noodgedwongen schrappen van het centraal examen in 2020.

De onderzoeken bevestigen het beeld dat de toetsing en examenorganisatie in het voortgezet onderwijs nog onvoldoende zorgvuldig verlopen en dat een onzorgvuldig examenproces onzekerheid bij leerlingen en ouders veroorzaakt. De oorzaken die ten grondslag liggen aan de tekortkomingen in de borging, zo blijkt uit het themaonderzoek van de inspectie, hebben betrekking op drie aspecten. Allereerst gaat het om de praktische organisatie en uitvoering van het examenproces. Ten tweede is er sprake van een onduidelijke verantwoordelijkheidsverdeling binnen scholen met betrekking tot het examenproces. En ten derde is er onvoldoende bewustzijn met betrekking tot de functie van het schoolexamen als onderdeel van het eindexamen. De regering verwacht van scholen dat zij bewuste keuzes maken over de invulling en inzet van het schoolexamen, maar dat vindt in de praktijk onvoldoende plaats.⁸

2.2. Doel

Het voorstel heeft tot doel de kwaliteit van de (school)examenorganisatie in het voortgezet onderwijs te versterken. Het schoolexamen vormt samen met het centraal examen de basis voor het vo diploma. Wanneer de kwaliteit van (de organisatie van) het schoolexamen in het geding is heeft dit direct effect op de waarde van het diploma als geheel. Het doel van dit voorstel om het proces rondom het schoolexamen te versterken heeft dus uiteindelijk als doel om de waarde van het diploma in het geheel te borgen.

Ten eerste door de verdeling van taken en bevoegdheden van de diverse betrokkenen bij de (school)examenorganisatie te verhelderen. Bijvoorbeeld door het invoeren van

³ Kamerstukken II, 2019-2020, 31 289, nr. 408.

⁴ Kamerstukken II, 2018-2019, 31 289, nr. 395. en Kamerstukken II, 2019-2020, 31 289, nr. 408.

⁵ <https://www.vo-raad/nieuws/commissie-kwaliteit-schoolexamenorganisatie-kwaliteit-schoolexamenorganisatie-onvoldoende-gegarandeerd>.

⁶ <https://www.laks.nl/laks-examenproblematiek-calvijn-geen-incident-grondige-aanpak-vereist/>.

⁷ <https://www.onderwijsinspectie.nl/onderwerpen/examen-voortgezet-onderwijs/documenten/rapporten/2020/01/31/schoolexamenorganisatie-in-het-voortgezet-onderwijs>.

⁸ <https://www.onderwijsinspectie.nl/onderwerpen/examen-voortgezet-onderwijs/documenten/rapporten/2020/01/31/schoolexamenorganisatie-in-het-voortgezet-onderwijs>.

een examencommissie voor vo-scholen en door de rol van de examensecretaris te verduidelijken en te versterken. Voor de school, voor de leerling en voor de ouders moet duidelijk zijn wie welke rol en verantwoordelijkheid heeft bij de organisatie van het eindexamen.

Ten tweede door de artikelen over de inhoud, de totstandkoming en de wijziging van het examenreglement en het programma van toetsing en afsluiting (pta) te verduidelijken en aan te scherpen. Het moet voor het bevoegd gezag, scholen en de examencommissie vavo duidelijk zijn wat er in het examenreglement en het pta moet worden opgenomen en hoe deze stukken moeten worden vastgesteld dan wel kunnen worden gewijzigd. Voor leerlingen en ouders moet eenvoudiger na te gaan zijn of het examenreglement en het pta voldoen aan de wettelijke vereisten en of de school zich aan de voorgeschreven eisen en procedures houdt, zodat zij tijdig onvolkomenheden kunnen signaleren en daarop kan worden geacteerd door de school. Daartoe zullen de regels ten aanzien van het verstrekken van de beoordeling van het schoolexamen aan de leerling ter afsluiting van het schoolexamen worden verscherpt.

Deze maatregelen zijn er op gericht schade aan de diplomawaarde te voorkomen, leerlingen en ouders te laten weten waar zij aan toe zijn (rechtszekerheid) en - doordat het examenproces per school door de nieuwe maatregelen minder zal verschillen - de kansengelijkheid van leerlingen te versterken.

2.3. Probleembeschrijving

De kwaliteit van de (school)examenorganisatie in het vo is onvoldoende op orde. Dit blijkt uit de reeds genoemde onderzoeken die naar aanleiding van het VMBO Maastricht en het Calvin College Amsterdam zijn uitgevoerd.

Ten eerste komt dit doordat de verdeling van taken en bevoegdheden van de diverse betrokkenen bij de (school)examenorganisatie onvoldoende duidelijk is.⁹

Ten tweede bestaat er onduidelijkheid over de vereiste inhoud, wijze van totstandkoming en mogelijkheid tot wijziging van het examenreglement en het pta. Zo constateerde de inspectie in haar themaonderzoek naar toetsing en examinering bijvoorbeeld dat in sommige pta's niet alle voor het schoolexamen verplichte examenonderdelen waren opgenomen.

Onvoldoende kwaliteit van de schoolexaminering doet afbreuk aan de waarde van het diploma. Leerlingen, het vervolgonderwijs, de maatschappij en de overheid moeten ervan uit kunnen gaan dat ook het schoolexamen en de afname daarvan van voldoende kwaliteit is. Daarnaast leren ervaringen uit de praktijk en onderzoeken dat een onzorgvuldig examenproces onzekerheid bij leerlingen en ouders veroorzaakt. Tot slot neemt, doordat de invulling van de (kwaliteit van) het examenproces sterk verschilt per school, de kansengelijkheid van leerlingen af, omdat hierdoor een ongelijke uitgangspositie voor leerlingen ontstaat.

Op 17 oktober 2019 ontving de Tweede Kamer een brief van de minister voor Basis- en Voortgezet Onderwijs en Media, waarin onder meer het volgende stond:

"In de Kamerbrief «Visie toetsing en examinering in het voortgezet onderwijs» die ik u op 18 april 2019 toestuurd gaf ik aan dat ik de aanscherping van de wettelijke kaders ter versterking van de kwaliteitsborging van de schoolexamenorganisatie zou onderzoeken. Zoals ik hiervoor aangaf, is gebleken dat er voor veel scholen op dit

⁹ <https://www.onderwijsinspectie.nl/onderwerpen/examen-voortgezet-onderwijs/documenten/rapporten/2020/01/31/schoolexaminering-in-het-voortgezet-onderwijs>.

gebied nog het nodige te verbeteren valt, maar ook dat de verschillen tussen scholen op het gebied van de examenorganisatie groot kunnen zijn. In het belang van gelijke kansen voor leerlingen wil ik deze verschillen verkleinen en de ontwikkeling van examenorganisaties stimuleren. Daarom heb ik besloten de verbeterpunten die in de afgelopen tijd naar voren zijn gekomen te verankeren in wet- en regelgeving. Daarmee worden het deugdelijkheidseisen waarop de inspectie kan toezien, en desgewenst kan handhaven. Met het aanscherpen en verduidelijken van deze wettelijke kaders verstevig ik de randvoorwaarden voor een degelijke (school)examenorganisatie op alle scholen en onderschrijf ik de beweging die in het afgelopen jaar is ingezet met de actielijnen van de VO-raad.”¹⁰

De scholen in de vo-sector zijn in samenwerking met de VO-raad reeds aan de slag gegaan om deze situatie te verbeteren. Hiervoor heeft de VO-raad diverse checklists en handreikingen ontwikkeld en negen actielijnen geformuleerd.¹¹ Een van deze actielijnen betreft het inrichten van een examencommissie met als belangrijkste opdracht het borgen van de kwaliteit van examinering.

De hier voorgestelde wijzigingen in het Eindexamenbesluit VO zijn bedoeld om deze verbeteringslag te ondersteunen en te versterken.

2.4. Het voorstel

Om de kwaliteit van de organisatie van het schoolexamen te kunnen borgen, zijn drie aspecten van belang. Allereerst gaat het om de praktische organisatie en uitvoering van het examenproces. Ten tweede vraagt het een duidelijke verantwoordelijkheidsverdeling binnen besturen en scholen met betrekking tot het examenproces. Tot slot is het belangrijk dat scholen bewuste keuzes maken over de invulling en inzet van het schoolexamen als onderdeel van het eindexamen. Deze drie aspecten – solide uitvoering, duidelijke verantwoordelijkheden, scherpe inhoudelijke keuzes – zorgen ervoor dat iedereen in de school, maar in het bijzonder de leerling, weet waar hij aan toe is met betrekking tot de afsluiting van het onderwijs.

De voorgestelde maatregelen dragen bij aan meer duidelijkheid over de inhoud van het schoolexamen en de taken en verantwoordelijkheden in de examenorganisatie. Door het versterken van de borging van de kwaliteit van de (school)examinering worden de verschillen tussen scholen ten aanzien van de kwaliteit van examinering geminimaliseerd. Daarmee wordt de rechtszekerheid en kansengelijkheid van leerlingen versterkt. De invoering van dit voorstel vraagt van besturen en scholen dat zij de examenorganisatie van de schoolexamens aanpassen en professionaliseren. Voor scholen betekent dit ook een mogelijke verschuiving van taken en bevoegdheden, gewijzigd handelingsrepertoire en het inrichten van andere procedures. Daarnaast zullen scholen mogelijk ook het examenreglement en pta moeten aanpassen. Hiervoor zullen incidentele en structurele investeringen en tijd nodig zijn.

Dit voorstel beoogt een aantal inhoudelijke wijzigingen van het Eindexamenbesluit VO en VO BES. Deze worden nader toegelicht in de volgende paragrafen. De artikelen in het Eindexamenbesluit VO BES worden zoveel mogelijk gelijk aan de artikelen in het Eindexamenbesluit VO gewijzigd. De toelichting geldt dan ook voor het Eindexamenbesluit VO BES. Daar waar het anders is, wordt dat duidelijk aangegeven.

2.4.1. Het aanscherpen en aanvullen van de vereisten van het pta in het VO

In het Eindexamenbesluit VO is bepaald dat het bevoegd gezag van een vo-school respectievelijk de examencommissie vavo voor het schoolexamen een pta vaststelt.

¹⁰ Kamerstukken II 2019–20, 31 289, nr. 408, p. 3.

¹¹ <https://www.vo-raad.nl/nieuws/vo-raad-versterking-schoolexaminering-via-negen-actielijnen>.

Scholen moeten vanwege de ruimte die zij hebben ten aanzien van het schoolexamen en gezien het belang van het schoolexamen als onderdeel van het eindexamen, duidelijk vastleggen hoe toetsing en afsluiting er uit zien.

Het is van groot belang voor leerlingen en hun ouders dat zij aan de hand van het pta kunnen nagaan wat er van leerlingen gevraagd wordt, hoe de school invulling geeft aan het schoolexamen en eenvoudig kunnen nagaan of de wettelijk verplichte onderdelen worden getoetst. Zo kan worden voorkomen dat afronding van het eindexamen voor leerlingen in gevaar komt, doordat zij bijvoorbeeld een niet dekkend schoolexamen hebben afgerond.

Tijdens het Algemeen overleg met de Tweede Kamer in de zomer van 2018 deed de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap de volgende toezegging:

"Ik wil daar zelf nog iets aan toevoegen. Eigenlijk wil je dat ouders en leerlingen beter worden meegenomen, ook in het proces van schoolexamen en centraal examen. En eigenlijk zou elke school na het vaststellen van het pta in oktober leerlingen en ouders heel goed moeten informeren over hoe het pta eruit ziet; wat gaat de leerling het komende jaar aan schoolexamens doen?"

Inhoud pta

In het wettelijk kader voor het examenreglement en het pta worden de minimumvereisten aangescherpt en aangevuld. Zo zal het verplicht worden om in het pta aan te geven met welke schoolexamenonderdelen de verplichte eindtermen worden afgesloten. Met deze maatregel wordt gestimuleerd dat er binnen de school breder wordt gekeken naar het totaal van het pta, en daarmee eventuele overlappendheid ook teruggedrongen wordt, maar scholen nog steeds de ruimte kunnen en bij voorkeur zullen nemen om een eigen invulling te geven aan een deel van het schoolexamen passend bij de visie van de school.

Deze maatregelen beogen dat de duidelijkheid voor leerlingen en hun ouders over de inhoud en organisatie van het schoolexamen toeneemt. De bevordering van beter inzichtelijke pta's draagt hier aan bij. Heldere ijkpunten in de organisatie en vormgeving van het eindexamen stellen scholen in staat om de kwaliteit beter te waarborgen. Daarbij is het van groot belang dat in scholen het gesprek over wat men goede schoolexaminering vindt, zowel inhoudelijk als organisatorisch, met alle betrokkenen actief wordt gevoerd. Het examenproces moet een meer expliciet proces zijn binnen de school waar alle betrokkenen bewust bijilstaan. Deze maatregelen zouden echter niet moeten leiden tot een toename van administratieve lasten en bureaucratie of een afname van de schooleigen invulling van het schoolexamen uit angst voor het maken van fouten.

Uit de casuïstiek en het themaonderzoek van de inspectie naar schoolexaminering blijkt dat op een deel van de scholen het pta niet altijd alle voor het schoolexamen verplichte eindtermen dekt. Daarbij is de koppeling tussen de in het pta opgenomen onderdelen en de eindtermen in de praktijk niet altijd goed navolgbaar. Ook blijkt uit verschillende onderzoeken dat scholen vaak weinig ruimte ervaren voor schooleigen onderdelen die passen binnen het beoogde karakter van het schoolexamen-onderdeel van het eindexamen. In het schoolexamen hebben scholen de ruimte om hun eigen onderwijs en toetsvisie een plek te geven en andere typen vaardigheden te toetsen. Daarnaast is hier ook ruimte voor maatwerk, zowel op leerjaar als op individueel niveau. Deze ruimte wordt echter in de praktijk weinig benut.

In het pta dient vermeld te worden welke onderdelen van het examenprogramma in het schoolexamen worden getoetst. Dit voorstel regelt dat hierbij duidelijk dient te zijn wat de verplichte schoolexamenonderdelen, zoals beschreven in de Regeling

Examenprogramma's VO, zijn. Wanneer het bevoegd gezag er voor kiest onderdelen van het centraal examen dan wel schooleigen onderdelen te toetsen in het schoolexamen, dan dienen deze onderdelen ook te worden gespecificeerd in het pta. Daarnaast moet in het pta vermeld worden door middel van welke toetsen in het pta, de benoemde onderdelen worden getoetst, zodat het verband tussen de toets en het examenonderdeel duidelijk is. Wij zullen de VO-raad en SLO vragen scholen hierbij te ondersteunen bijvoorbeeld door het maken van handreikingen.

Onder verplichte onderdelen van het examenprogramma wordt verstaan het programma zoals geformuleerd in de Regeling Examenprogramma's VO. Het niveau van beschrijving van de onderdelen voor havo en vwo dienen minimaal het niveau van subdomeinen met domein- en subdomeincode en titel te zijn. Voor het vmbo dienen dit het niveau van de algemene onderwijsdoelen van de preambule en exameneenheden met bijbehorende code en titel te zijn.

Het is niet verplicht de eindtermen van het centraal examen toe te voegen aan het schoolexamen. Het opnemen van eindtermen uit het programma van het centraal examen vraagt om een zorgvuldige afweging. Het schoolexamen en het centraal examen hebben immers elk hun eigen functie en inhoud en zijn zoveel mogelijk complementair aan elkaar.

Het schooleigen schoolexamenprogramma is een belangrijk onderdeel van het schoolexamen waar scholen op basis van hun eigen visie invulling aan kunnen geven. Het schoolexamen en vooral ook dit deel kan een rol spelen bij het vormgeven van maatwerk.

Door te verplichten dat scholen via de voorgestelde maatregel meer aandacht geven aan de inrichting van hun schoolexamens door middel van het expliciteren hiervan in het pta, zullen scholen bewuste keuzes moeten maken over de invulling en inzet van het schoolexamen als onderdeel van het eindexamen. Dit komt de kwaliteitsborging van de schoolexamens ten goede.

Totstandkoming van het pta

Het bevoegd gezag van een reguliere vo-school stelt als onderdeel van de examenregeling jaarlijks voor 1 oktober het pta vast voor het lopende schooljaar. Evenals voor het examenreglement wordt voorgesteld, wordt ten aanzien van het pta van een vo-school een ontwerp voorbereid door de nieuw voorgestelde examencommissie. Het bevoegd gezag moet eventuele afwijkingen van het ontwerp bij het vaststellen van het pta motiveren in overleg met de examencommissie. Daarnaast is de instemming van de medezeggenschapsraad van de vo-school vereist voor het vaststellen van het examenreglement (artikel 10, eerste lid, onder b, wet medezeggenschap scholen (WMS)).

De examencommissie vavo stelt als onderdeel van de examenregeling jaarlijks voor 1 oktober het pta vast voor het lopende schooljaar. Vergelijkbaar met het regulier vo, waar instemming wordt gevraagd aan de medezeggenschapsraad, wordt instemming met de vaststelling van het examenreglement gevraagd aan de studentenraad van de instelling (artikel 8a.2.2, derde lid, onder e, WEB).

Verder dient het bevoegd gezag respectievelijk de examencommissie vavo jaarlijks voor 1 oktober het vastgestelde pta aan de kandidaten en de inspectie te zenden. Dit mag ook via de digitale weg. Zo wordt in de praktijk het pta toegevoegd aan het internetschooldossier van de inspectie, en kan het pta via de e-mail aan kandidaten verstrekt worden. Het pta alleen publiceren op de website van de school is niet voldoende.

Wijziging van het pta

Er moet vanuit worden gegaan dat na 1 oktober wijziging van het pta voor het lopende schooljaar in beginsel niet mogelijk is. Het opstellen van een pta blijft echter mensenwerk en het komt voor dat er onjuistheden in zijn opgenomen. Het is momenteel in de wet- en regelgeving onduidelijk of, en zo ja hoe, een pta aangepast kan worden nadat het is vastgesteld en op 1 oktober is gedeeld is met de kandidaten en de inspectie.

Het is voor de rechtszekerheid van examenkandidaten van groot belang dat helder is wanneer nog wijzigingen mogen worden aangebracht en welke procedure hiervoor geldt. Hiertoe wordt voorgesteld dat het bevoegd gezag of de examencommissie vavo het pta na 1 oktober alleen mag wijzigen onder de volgende stringente voorwaarde. Het mag alleen gaan om de verbetering van een kennelijke onjuistheid of onvolledigheid. Denk hierbij bijvoorbeeld aan een evidente planningsfout of verkeerd benoemde toetsen.

De procedure die het bevoegd gezag van een vo-school respectievelijk een examencommissie vavo moet volgen bij het wijzigen van een pta is gelijk aan het vaststellen van een nieuw pta voor 1 oktober. De examencommissie maakt een ontwerp van de wijziging van het pta en legt deze (wanneer het een reguliere vo-school betreft) voor aan het bevoegd gezag. Het bevoegd gezag moet eventuele afwijkingen van dit ontwerp bij het vaststellen van het gewijzigde pta motiveren. Daarnaast is de instemming van de medezeggenschapsraad van de vo-school dan wel de studentenraad van de mbo-instelling vereist voor het vaststellen van het pta en/of gewijzigde examenreglement (artikel 10, eerste lid, onder b, WMS; artikel 8a.2.2, derde lid, onder e, WEB). Tot slot dient het bevoegd gezag van een vo-school respectievelijk de examencommissie vavo het gewijzigde pta aan de examenkandidaten en aan de inspectie te zenden. Dit mag via de digitale weg.

Voor alle pta's die een school opstelt is instemming van de MR en verstrekking aan de inspectie vereist. Scholen moeten hiervoor een goede procedure maken. Daarbij kan gedacht worden aan bijvoorbeeld gegeneraliseerde routes ten behoeve van maatwerk. Denk hier bijvoorbeeld aan een route voor leerlingen die het examen in een eerder leerjaar afronden. Het opnemen van dergelijk gegeneraliseerde routes maakt het pta overzichtelijker voor de school, examencommissie, MR en leerlingen. Daarnaast scheelt één pta met meerdere routes in administratieve lasten en werkdruk.

2.4.2. Aanvulling in de procedure van de totstandkoming van het examenreglement

Voorheen volstond de vaststelling van examenreglementen voor vo-scholen door het bevoegd gezag. In de toekomst zal de nieuw voorgestelde examencommissie een ontwerp voor een examenreglement opstellen. Het bevoegd gezag dient dit ontwerp in overweging te nemen bij de vaststelling van het examenreglement. Het bevoegd gezag dient in het geval bij de vaststelling van het examenreglement wordt afgeweken van het ontwerp die te motiveren in overleg met de examencommissie. Verder behoeft het bevoegd gezag uiteraard de instemming van de medezeggenschapsraad van de school voor voortgezet onderwijs voor het vaststellen van het examenreglement (artikel 10, eerste lid, onder b, wet op de medezeggenschap scholen (WMS)).

In het vavo wordt het examenreglement reeds opgesteld door de examencommissie vavo en moet de studentenraad hiermee vervolgens instemmen (artikel 8a.2.2, derde lid, onder e, WEB). Deze procedure wordt daarom voor het vavo niet aangepast.

Verder dient het bevoegd gezag respectievelijk de examencommissie vavo voor 1 oktober het vastgestelde examenreglement aan de kandidaten en de inspectie te zenden. Dit mag ook via de digitale weg. Zo wordt in de praktijk het examenreglement

toegevoegd aan het internetschooldossier van de inspectie, en kan het examenreglement via de e-mail aan kandidaten verstrekt worden. Het examenreglement alleen publiceren op de website van de school is niet voldoende.

In artikel 31 eerste lid van het eindexamenbesluit VO (en het eindexamenbesluit EBVO-BES artikel 18 lid 1) wordt benoemd dat het examenreglement regels bevat met betrekking tot de organisatie van het eindexamen en de gang van zaken tijdens het eindexamen. Hiermee wordt bedoeld zowel alle procedurele en organisatorische regelingen die het bevoegd gezag moet treffen ter uitvoering van het eindexamen alsook meer inhoudelijke bepalingen. Bij het examenreglement gaat het om regels van algemene aard. Denk hierbij bijvoorbeeld, maar niet uitsluitend, aan:

- Instelling van een commissie van beroep.
- Toegestane hulpmiddelen en faciliteiten.
- Inzage en bewaartermijn van gemaakte werk en/of examendossier.
- Generieke herkansingsmogelijkheden.
- Bepaling die te maken hebben met de afname van een (school)examenonderdeel – zoals te laat komen, toezicht op de afname e.d.
- Bepalingen die te maken hebben met de beoordeling van het schoolexamen, of schoolexamenonderdelen, inclusief wanneer de beoordeling uiterlijk bekend wordt gemaakt aan de kandidaat.

Voor het centraal examen worden een deel van de elementen die behoren tot de organisatie van en gang van zaken tijdens het eindexamen vastgesteld door het college voor toetsen en examens (CvTE). Deze regels worden gecommuniceerd via de september mededelingen en de maartaanvulling. Voor het schoolexamen dient, analoog aan wat het CvTE voor het centraal examen regelt, te worden opgenomen welke regels de school handhaaft en/of aanpast. Het bevoegd gezag kan daarnaast in de examenregeling de regels rondom het eindexamen in het algemeen en centraal examen in het bijzonder zoals bepaald in het EBVO en de communicatie vanuit het CvTE ook opnemen, eventueel als bijlage of met een verwijzing, ten behoeve van transparantie richting de leerlingen.

Denk hierbij bijvoorbeeld, maar niet uitsluitend, aan:

- Wanneer een leerling aanspraak kan doen op een vrijstelling met betrekking tot het examen.
- Bepaling die te maken hebben met de afname van de centrale – zoals te laat komen, toezicht op de afname, toegestane hulpmiddelen en faciliteiten e.d.

2.4.3. Een examencommissie in het vo

Een van de oorzaken van de onvoldoende kwaliteitsborging van de schoolexamenorganisatie is de onduidelijke verdeling van de taken en bevoegdheden zowel in de wet- en regelgeving als in de schoolpraktijk. Daarom wordt hier voorgesteld dat het bevoegd gezag van een vo-school een examencommissie instelt ten behoeve van het objectief en onafhankelijk borgen van kwaliteit van de examenorganisatie en het borgen van de kwaliteit van de toetsing en examinering van de school. Deze maatregel heeft als doel een duidelijke verantwoordelijkheidsverdeling binnen scholen met betrekking tot het examenproces te realiseren. Volgens de monitor van de VO-raad werkt nu drie kwart van de scholen met een examencommissie.¹² Deze commissie vervult vooral een rol bij onregelmatigheden, waarbij de beslissingsbevoegdheid bij de directeur ligt. Onderzoek van de inspectie naar het functioneren van examencommissies in het mbo en het hoger onderwijs laat zien dat examencommissies belangrijk zijn voor een betere kwaliteitsborging van examens. De commissie ten Dam adviseert ook voor het voortgezet onderwijs examencommissies in te stellen. En deze commissie een wettelijke basis te geven en in navolging van het mbo en het hoger onderwijs de

¹² VO-raad: Monitor Negen actielijnen november 2019

kwaliteitsborging van de schoolexamens formeel in handen te leggen van een examencommissie.

Bevoegd gezagen behouden de vrijheid om te bepalen op welk niveau (zoals op het niveau van het bestuur, een school, een vestiging of schoolsoort/leerweg) zij de examencommissie inrichten. Dit in verband met de grote variëteit van scholen in omvang en organisatie. Wel is de bedoeling dat de examencommissie, ondanks het niveau, zicht moet kunnen blijven houden op de organisatie van toetsing en examinering in de schoolpraktijk.

De taken en bevoegdheden van de examencommissie van een vo-school

De examencommissie heeft als doel het borgen van de kwaliteit van de examinering op de school. Hierbij moet worden opgemerkt dat dit zowel de organisatie rondom de examinering, het afname proces als de borging van de kwaliteit van de gebruikte toetsen inhoud. Hiertoe krijgt zij een aantal taken en bevoegdheden.

De examencommissie is ten eerste verantwoordelijk het opstellen van een ontwerp van het pta en een ontwerp van het examenreglement als voorstel aan het bevoegd gezag. Verder heeft zij tot taak het borgen van de inhoudelijke en toets-technische kwaliteit van de schoolexamens. Daarnaast heeft zij de taak om het afsluitend karakter van het schoolexamen te waarborgen alsmede de aansluiting van de wijze van examinering bij de schoolvisie op toetsing en examinering. Verder krijgt de examencommissie de bevoegdheid om richtlijnen en aanwijzingen vast te stellen om schoolexamens te beoordelen en vast te stellen. En tot slot heeft de examencommissie alle overige door het bevoegd gezag bepaalde taken en bevoegdheden.

Daarnaast dient de examencommissie ten minste jaarlijks een verslag op te stellen van haar werkzaamheden om transparantie over de uitvoering van de aan haar toebedeelde taken en bevoegdheden te garanderen. Dit verslag kan gedeeld worden binnen de schoolorganisatie en/of openbaar gemaakt worden, maar moet in ieder geval beschikbaar zijn indien de inspectie daarnaar vraagt. Tevens evalueert zij ieder jaar de kwaliteit van de organisatie van de toetsing en examinering op de school, om op basis daarvan het bevoegd gezag en de directeur vanuit een onafhankelijke positie te adviseren over wat beter kan en moet ten aanzien van de kwaliteit van de organisatie van de toetsing en examinering. Het bevoegd gezag kan in het schoolplan opnemen wat er vervolgens met dit advies wordt gedaan. In het kader van horizontale verantwoording en transparantie kan het bevoegd gezag er voor kiezen al deze informatie (verslag, evaluatie en advies) te delen met de medezeggenschapsraad en eventueel met andere betrokkenen of geïnteresseerden. In ieder geval moet tijdig met de medezeggenschapsraad alle inlichtingen worden vertrekt die nodig zijn voor een goede taakinvulling van deze raad (art. 8 van de WMS).

De leden van de examencommissie

De leden van de examencommissie worden benoemd door het bevoegd gezag. Daarbij zorgt het bevoegd gezag er voor dat het onafhankelijk en deskundig functioneren van de examencommissie voldoende is gewaarborgd. De leden van de examencommissie dienen gezamenlijk deskundig te zijn op het gebied van de schoolsoort waar de examencommissie voor wordt ingesteld en op het gebied van toetsing en examinering zodat zij hun taken naar behoefte kunnen uitvoeren.

Omwille van de onafhankelijkheid van de examencommissie kunnen leden van het bevoegd gezag en de directeur van een school niet worden benoemd tot lid van de examencommissie. Daarnaast kunnen ook leden van de medezeggenschapsraad, leerlingen van de school en hun ouders niet deel uit maken van de examencommissie. Wel kan, afhankelijk van de keuzes die de school maakt voor de invulling van de

examencommissie, de examensecretaris deel uit maken van de examencommissie. In verband met de variëteit aan de wijze waarop scholen de examencommissie kunnen inrichten, blijft de examencommissie zelf verantwoordelijk voor het vaststellen van werkafspraken over de uitvoering van haar taken bevoegdheden.

In de huidige wet- en regelgeving bestaat in het vavo al een examencommissie. Deze examencommissie vavo neemt de taken van de directeur en de examensecretaris op zich. Zij zijn daardoor automatisch verantwoordelijk voor de kwaliteitsborging van het examenproces op hun instelling. Dit bovenstaande voorstel is daarom niet van toepassing op het vavo omdat dit rolvermenging zou kunnen veroorzaken.

2.4.4. Het verduidelijken en versterken van de rol van de examensecretaris

Alhoewel de examensecretaris in de praktijk een cruciale rol vervult in de organisatie van het eindexamen, is zijn rol zeer miniem verwoord in het huidige Eindexamenbesluit VO. Momenteel wordt in artikel 3 slechts benoemd dat de directeur van een vo-school één van de personeelsleden van de school aanwijst tot secretaris van het eindexamen. In de artikelen 48, 52 en 59 zijn dan nog een aantal taken van de examensecretaris geregeld.

Dit betreft de volgende taken:

- Het gezamenlijk met de directeur vaststellen van de uitslag van een eindexamen (artikel 48).
- Het gezamenlijk met de directeur tekenen van de diploma's en de cijferlijsten (artikel 52).
- Het gezamenlijk met de directeur op verzoek van de kandidaat vaststellen van de uitslag van het eindexamen aan het einde van het eerste schooljaar van een gespreid centraal examen of een gespreid schoolexamen (artikel 59).

Verder wordt de eindexamensecretaris in het Eindexamenbesluit VO ook nog genoemd in artikel 57, waarin is bepaald dat een door de directeur en de secretaris van het eindexamen ondertekend exemplaar van de opgave, bedoeld in artikel 56, gedurende ten minste zes maanden na de vaststelling van de uitslag in het archief van de school wordt bewaard.

Daarnaast wordt in het nieuwe artikel 33 geregeld dat de directeur en de examensecretaris gezamenlijk een overzicht van onderdelen en de beoordeling van het schoolexamen verstrekken aan de examenkandidaat voor de aanvang van het eerste tijdvak.

Naast de in het Eindexamenbesluit VO beschreven taken, verricht de examensecretaris in de praktijk meer taken. Op veel scholen regelt de examensecretaris dat het examenreglement en het pta correct worden uitgevoerd. Daarnaast onderhoudt de examensecretaris bijvoorbeeld de contacten met het College voor Toetsen en Examens en verzorgt hij de verzending van de centrale examens voor de tweede correctie.

Kortom, de examensecretaris is – zoals het Platform examensecretarissen in zijn Meerjarenbeleidsplan PLEX februari 2020-juli 2024 schrijft - een belangrijke spil in de organisatie van het examen:

“Hij [de eindexamensecretaris] is essentieel voor het bevorderen en borgen van de kwaliteit van het examenproces en draagt zo bij aan het optimaal functioneren van de school. Hij moet daarom goed toegerust zijn om deze rol te kunnen vervullen. Hiervoor is nodig dat schooldirecties examensecretarissen in staat stellen hun taken goed uit te voeren bijvoorbeeld door een stevige positionering en een goede facilitering. Daarnaast

moet hen – door deze directies – ook mogelijkheden worden aangeboden om bekwaamheid en expertise te vergroten.”¹³

Het is belangrijk de rol van de examensecretaris in het Eindexamenbesluit VO te verduidelijken, zodat de rol van de examensecretaris helder is ten opzichte van de directeur, van de in artikel 35d nieuw voorgestelde examencommissie en ten opzichte van de kandidaten. Er is dan ook voor gekozen de examensecretaris een eigen artikel te geven, zodat duidelijk is dat hier sprake is van een belangrijke actor in het eindexamenproces. Alhoewel de taken van de examensecretaris in een artikel zijn beschreven, moet deze beschrijving gezien worden als een rolbeschrijving en niet een functiebeschrijving.

In dit artikel wordt naast de taken die al opgenomen waren in het Eindexamenbesluit VO ook de klassieke ondersteunende rol geëxpliciteerd die de examensecretaris heeft ten opzichte van de directeur. Het artikel bepaalt daartoe dat de eindexamensecretaris de directeur ondersteunt bij het organiseren en afnemen van het eindexamen en bij de correcte uitvoering van het examenreglement en het pta. Overigens wordt ook de nieuwe taak uit artikel 33 toegevoegd.

Daarnaast wordt bepaald dat de directeur een duidelijk taakomschrijving voor de examensecretaris moet vaststellen die past bij de wijze waarop deze rol op die school wordt ingevuld. Om te borgen dat de examensecretaris zijn rol naar behoeven kan uitoefenen dient de directeur het onafhankelijk en deskundig functioneren van de examensecretaris te faciliteren. Dat wil zeggen dat de examensecretaris in ieder geval voldoende kan (bij)scholen zodat hij over de benodigde deskundigheid beschikt, en de passende bevoegdheden en faciliteiten heeft om zijn taken goed uit te voeren.

Afhankelijk van de rol die de examensecretaris op de school heeft, kan hij ook deel uitmaken van de examencommissie. Wanneer de examensecretaris ook taken op zich neemt in de kwaliteitsborging van het gehele eindexamen is dit een logische beslissing. Wanneer de examensecretaris vooral meer administratieve en logistieke taken rondom het centraal examen op zich neemt is het wellicht minder voor de hand liggend dat de examensecretaris onderdeel uit maakt van de examencommissie. Door de grote verscheidenheid in de manier waarop de rol van de examensecretaris en ook de examencommissie op verschillende scholen worden ingevuld moet het bevoegd gezag, in overleg met de examensecretaris en examencommissie, kijken of de examensecretaris wel of niet deel uit maakt van de examencommissie.

In de huidige wet- en regelgeving neemt in het vavo de examencommissie de taken van de examensecretaris en de directeur op zich, en is deze rol niet geëxpliciteerd. Het verduidelijken en versterken van de rol van de examensecretaris is daarom niet van toepassing in het vavo. Wel dient de vavo-examencommissie te borgen dat de taken die op een reguliere school horen bij de rol van de examensecretaris binnen de commissie volledig opgepakt en uitgevoerd worden.

Een duidelijke taak- en verantwoordelijkheidsverdeling is bij kwaliteitsborging in algemene zin en dus ook bij de kwaliteit van de examinering belangrijk. Het uitgangspunt is dat het tot de professionaliteit van bestuur en schoolleiding behoort dat deze taak- en verantwoordelijkheidsverdeling transparant is en zij er voor zorgen dat alle betrokken actoren hiervan op de hoogte zijn.

¹³ [https://www.plexs.info/user_files/uploads/2020/02/PLEXS meerjarenbeleidsplan 2020 2024.pdf](https://www.plexs.info/user_files/uploads/2020/02/PLEXS%20meerjarenbeleidsplan%202020%202024.pdf).

2.4.5. Het aanscherpen van de eisen rondom het uitreiken van de schoolexamenresultaten door de school aan leerlingen en ouders ter afsluiting van het schoolexamen

In het huidige artikel 33 Eindexamenbesluit VO is bepaald dat de directeur voor aanvang van het centraal examen aan de examenkandidaat bekend maakt welk cijfer of welke cijfers hij heeft behaald voor het schoolexamen, de beoordeling van de vakken waarvoor geen cijfer wordt vastgesteld, en de beoordeling van het profielwerkstuk in het vmbo.

Ondanks deze bepaling wordt het belang van het schoolexamen als onderdeel van het eindexamen door scholen, maar ook door leerlingen, niet altijd voldoende onderkend. Daarnaast blijkt uit de eerder genoemde onderzoeken dat er onvoldoende zicht is van alle betrokkenen op de volledigheid van het schoolexamen voordat de examenkandidaat start aan het centraal examen.

Daarom wordt een aanscherping van de eisen voor de uitreiking van de schoolexamenresultaten voorgesteld. De intentie van deze aanscherping is duidelijkheid voor de examenkandidaat. Met deze overzichten en beoordelingen moet de examenkandidaat zelf kunnen nagaan of alle voorgeschreven onderdelen van het schoolexamen zijn afgerond. Voorgesteld wordt dat de beoordeling van het schoolexamen door de directeur en de examensecretaris, dan wel door de examencommissie in het vavo, aan de kandidaat wordt verstrekt. Deze beoordeling bestaat uit:

- a) een overzicht van alle onderdelen in het schoolexamendossier bedoeld in artikel 35c, de behaalde resultaten voor deze onderdelen, en de data waarop deze onderdelen zijn afgerond,
- b) een overzicht van de cijfers die kandidaat heeft behaald voor het schoolexamen,
- c) de beoordeling voor de vakken waarvoor geen cijfer wordt vastgesteld, en
- d) de beoordeling van het profielwerkstuk in het vmbo.

De directeur en de examensecretaris, of de examencommissie in het vavo, tekenen voor verstrekking van de overzichten en beoordelingen aan de examenkandidaat. De kandidaat tekent voor ontvangst van de overzichten en beoordelingen.

De inzage in de gegevens vooraf aan de ondertekening door examensecretaris en directeur kan digitaal geschieden. Ondertekening dient plaats te vinden op een fysiek document waarop alle drie de handtekeningen staan.

Het verstrekken van de schoolexamenresultaten moet een duidelijke afsluiting van het schoolexamen zijn. De afronding van het schoolexamen zou moeten worden gezien als een officieel moment en niet enkel een administratieve handeling. Het schoolexamen is immers niet minder dan de helft van het eindexamen. Scholen en instellingen kunnen uiteraard zelf een invulling van dit moment inrichten, waarbij gedacht kan worden aan een feestelijk uitreiking met bijvoorbeeld de mentor van de examenkandidaten. Deze maatregel introduceert een extra check ten behoeve van de praktische organisatie en uitvoering van het examenproces. Daarnaast ziet het er op dat scholen bewust het schoolexamen afsluiten en erkennen als volledig en gelijkwaardig onderdeel van het eindexamen.

Onvolledig schoolexamen of onjuiste schoolexamenresultaten

Het kan voorkomen dat bij de verstrekking van de schoolexamenresultaten blijkt dat het schoolexamen niet volledig is afgerond of dat een deel van de schoolexamenresultaten niet correct is. Twee zaken zijn dan van belang.

Ten eerste kan een kandidaat die het schoolexamen niet (tijdig) heeft afgerond niet de deelname aan het centraal examen worden ontzegd.¹⁴ De bepaling dat het schoolexamen moet zijn afgerond voor deelname aan het centraal examen, kan niet rechtstreeks aan de kandidaat worden tegengeworpen. Die bepaling geldt namelijk als een orde- of termijnbepaling in de verhouding tussen wetgever en school of instelling. Deze bepaling kan daarom geen grond vormen voor uitsluiting voor het centraal examen. Dit is herhaald bevestigd in jurisprudentie.

Ten tweede heeft het verstrekken van de schoolexamenresultaten geen rechtsgevolg. Het is derhalve geen besluit van de directeur en examensecretaris waartegen bezwaar en beroep open staat. De leerling kan zich wel tot de klachtencommissie bedoeld in artikel 24b, tweede lid, onder a, WVO en artikel 7.2.8.a. derde lid WEB wenden. Kandidaten kunnen immers bij deze klachtencommissie een klacht indienen over gedragingen en beslissingen van het bevoegd gezag of het personeel, waaronder discriminatie, dan wel het nalaten van gedragingen en het niet nemen van beslissingen door het bevoegd gezag of het personeel.¹⁵ De kandidaat kan zich desgewenst ook tot de burgerlijk rechter wenden, ook in het openbaar onderwijs.

2.4.6 Flankerend beleid

Naast de aanpassingen van het Eindexamenbesluit VO is er ook voor gekozen flankerend beleid te ontwikkelen om de effectiviteit van de maatregelen verder te verstrekken. Het uitgangspunt van het flankerend beleid is de versterking van het professioneel handelen en de professionele houding schoolbreed. Daarbij wordt gedacht aan beleid met betrekking tot professionalisering van betrokkenen bij de schoolexamenorganisatie en het verbeteren van de communicatie richting leerlingen, ouders en de medezeggenschap. Dit flankerend beleid vormt onderdeel van een samenhangende benadering van professionalisering van medewerkers in de school en de ondersteuning van scholen bij schoolontwikkeling. Als onderdeel van informatie voor dergelijk beleid is er onderzoek gedaan naar de professionaliseringsbehoefte bij scholen na 25 jaar ondersteuningsbeleid van OCW. Het beoogde vervolg op dit onderzoek is een structurele ondersteuningsstructuur, waarbij ook de ondersteuningsbehoefte ten aanzien van toetsen en examinering mee kan worden genomen.

Hiernaast wordt er vanaf het najaar 2020 ingezet op het versterken van de rol van de medezeggenschapsraden, waarbij ook specifiek aandacht komt voor de bijscholing van de leden van de medezeggenschap zodat zij hun rol, ook binnen het examenproces, goed uit kunnen voeren.

2.5. Toepassing in Caribisch Nederland

De aanpassingen in het Eindexamenbesluit VO worden ook meegenomen in het Eindexamenbesluit VO BES. De vorengenoemde maatregelen zullen ook in Caribisch Nederland gelden voor die scholen waarvoor het Eindexamenbesluit VO BES van kracht is.

PM: Uitvoeringstoets CN

3. Monitoring

Ter versterking van de kwaliteit van de examinering in scholen heeft de VO-raad negen actielijnen opgesteld.¹⁶ De VO-raad zal de voortgang op alle actielijnen monitoren en hier jaarlijks over rapporteren.

¹⁴ Dit is anders indien die maatregel op grond van artikel 5 van het Eindexamenbesluit VO is opgelegd.

¹⁵ Artikel 24b WVO.

¹⁶ <https://www.vo-raad.nl/nieuws/vo-raad-versterking-schoolexaminering-via-negen-actielijnen>.

Om de voortgang van de sector te monitoren zal de inspectie het themaonderzoek met betrekking tot toetsing en afsluiting in het voortgezet onderwijs herhalen zodra de voorgestelde maatregelen voor de versterking van de examenorganisatie in werking zijn getreden. Daarnaast neemt de inspectie sinds vorig jaar toetsing en afsluiting structureel mee in onderzoeken bij besturen en scholen. Het is daarmee verankerd in het reguliere toezicht.

4. Relatie met andere wet- en regelgeving

Momenteel ligt de Wet voortgezet onderwijs 20xx (hierna: 20xx) – de technische wijziging van de WVO – bij de Tweede Kamer. Het wetsvoorstel bevat een wijziging van de technische vormgeving van de huidige Wet op het voortgezet onderwijs (WVO). De consistentie, toegankelijkheid en bruikbaarheid van de wet worden verbeterd door de bepalingen in een logische hoofdstukken-structuur te plaatsen, de redactie van de meeste artikelen grondig te herzien en alle bepalingen toe te lichten. Daarnaast wordt voor een aantal artikelen het niveau van regeling aangepast. Met de WVO 20xx wordt de wet in materieel opzicht (inhoudelijk) niet aangepast.

De aard van de wijzigingen in de formele wetgeving voor het voortgezet onderwijs in de WVO 20xx heeft tot gevolg dat de amvb's die op de WVO en WVO BES zijn gebaseerd ook gewijzigd worden. In het Uitvoeringsbesluit WVO 20xx worden in totaal vijftien besluiten gebundeld, waaronder ook het EB VO en het EBVO BES. In de WVO 20xx worden meer regels op wetsniveau geregeld dan in de WVO. Het gaat daarbij voor een deel om regels waarvoor met dit voorstel een wijziging wordt geregeld

Momenteel is de verwachting dat de inwerkingtreding van de WVO 20xx en het Uitvoeringsbesluit WVO 20xx na de inwerkingtreding van dit voorstel zal plaatsvinden.

Voorts is de Wet educatie en beroepsonderwijs (WEB) relevant. Een vavo-opleiding wordt verzorgd aan een instelling voor educatie en beroepsonderwijs die op grond van de WEB het recht heeft om vo-diploma's uit te reiken zoals bedoeld in de artikelen 7 tot en met 9 van de WVO. Hierdoor geldt het grootste deel van het EBVO ook voor vavo-opleidingen. Daarnaast bevat de WEB ook een aantal bepaling die betrekking hebben op de inrichting van de vavo-instelling zoals bijvoorbeeld de verplichting van een examencommissie (artikel 7.4.5. WEB).

5. Gevolgen (m.u.v. financiële gevolgen)

In algemene zin verkleint een goede uitvoering van het examenproces het risico op fouten en daarmee verband houdende herstelwerkzaamheden, zowel voor de school als voor de Inspectie en de overheid. Versteving van de borging van de kwaliteit van de schoolexaminering versterkt de kanselijkheid voor leerlingen en zorgt voor waardering van het schoolexamen en dus ook voor het diploma.

Een aantal van de voorgestelde maatregelen hebben als doel om de rechtszekerheid van de examenkandidaat te versterken. Door de eisen rond het pta en examenreglement aan te scherpen wordt duidelijker voor kandidaten wat zijn van het (school) examen kunnen verwachten.

Daarnaast wordt ook het proces om te komen tot het pta en examenreglement helderder, alsmede hoe deze bij hoge uitzondering aangepast kunnen worden. In deze processen is instemming met de medezeggenschaps- of studentenraad en ook een tijdige verzending naar de inspectie en kandidaten essentieel. Ook het verplichten dat een overzicht van de behaalde schoolexamenresultaten ondertekend wordt door de directeur en examensecretaris en vervolgens verstrekt wordt aan de kandidaten vergroot de rechtszekerheid van leerlingen omdat eventuele onvolkomenheden of

geschillen eerder in beeld zijn, zodat de leerling – indien dat het geval is – eerder (juridische) stappen kan zetten.

Aanscherping en verduidelijking van de vereisten aan pta en examenreglement zorgt voor minder onzekerheid bij scholen, en daarbij waarschijnlijk ook tot minder vragen hierover bij de Inspectie, de VO-raad, het LAKS en het ministerie van OCW. Samen met de inrichting van de examencommissie en de rolverduidelijking van de eindexamensecretaris ontstaat meer duidelijkheid op het gebied van inhoud, taken en verantwoordelijkheden rondom de examenorganisatie van de schoolexamens.

Voor leerlingen betekent de aanscherping van de eisen aan het pta en de uitreiking van de schoolexamen resultaten een versterking van de rechtszekerheid van leerlingen en meer duidelijkheid voor leerlingen en ouders.

Voor het bevoegd gezag en scholen kan dit een aanpassing van de examenorganisatie betekenen en mogelijk het aanpassen van het examenreglement en pta. Zo zullen scholen wellicht het pta opnieuw moeten ontwerpen en laten vullen door vakdocenten die bewust nieuwe keuzes moeten maken in het aantal schoolexamenonderdelen en de inhoud van de schoolexamenonderdelen. Het vraagt dat scholen professioneel handelen. Het versterken van het professioneel handelen, kan liggen op het gebied van het uitbreiden van competenties, maar ook op het versterken van de communicatie met stakeholders of het werken aan een cultuurverandering in de school. Dat kan betekenen dat er scholing nodig is of externe ondersteuning. Het betekent ook een mogelijke verschuiving van taken en bevoegdheden, gewijzigd handelingsrepertoire en het inrichten van andere procedures. De inrichting van een examencommissie met een nieuwe rol in de school zal bijvoorbeeld betekenen dat procedures opnieuw moeten worden ingericht. Hiervoor zullen incidentele en structurele investeringen en tijd nodig zijn. En het kan zijn dat er op scholen een hogere regeldruk vanuit de overheid wordt ervaren. Algemene versterking van professionalisering in de school en van de kwaliteitscultuur in de school kan een mogelijke bijvangst zijn voor scholen en besturen.

6. Uitvoering- en handhavingsgevolgen

Voor scholen en besturen betekenen de voorstellen dat zij veelal een nieuwe examencommissie moeten inrichten. Daarvoor is het mogelijk dat scholen incidenteel middelen moeten vrijmaken. Afhankelijk van de grootte van de school en de ontwikkelingsfase van de professionele cultuur en inrichting van kwaliteitsborging kan de investering en de tijd om dit te realiseren per organisatie sterk verschillen.

Daarbij kan het zijn dat scholen moeten investeren in de expertise in de school rondom toetsing en examinering, in ieder geval voor leden van de examencommissie en de eindexamensecretaris. Dit hoeft niet een nieuwe investering van scholen te betekenen, maar kan ook een bijstelling zijn van het bestaande professionaliseringsbeleid. Hierin zal elke school een eigen keuze maken. Een indicatie van de verwachte kosten zijn hieronder bij de financiële gevolgen opgenomen.

PM uitvoeringstoets DUO/Inspectie/CN

7. Financiële gevolgen

Bij de invoering van de voorgestelde maatregelen zullen, in ieder geval tijdelijk, wijzigingen optreden in de regeldruk voor scholen en vavo-instellingen. Het gaat om zowel administratieve lasten als nalevingskosten.

Onder administratieve lasten worden de kosten verstaan om te voldoen aan informatieverplichtingen aan de overheid, voortvloeiend uit wet- en regelgeving van de overheid. Administratieve lasten komen voort uit het verzamelen, bewerken, registreren, bewaren en ter beschikking stellen van informatie.

Ten gevolgen van de aanscherping van de eisen rondom het uitreiken van de schoolexamenresultaten door de school aan leerlingen en ouders ter afsluiting van het schoolexamen zullen zowel voor scholen als burgers (kandidaten en ouders) de administratieve kosten toenemen. Hierbij gaat het ten eerste over de incidentele kosten voor de totstandkoming van het aangescherpte schoolexamenoverzicht door de school. De eenmalige kosten hiervoor worden geschat op 200.000 euro ($1,00 * 200.000$ eindexamenkandidaten). Daarbij komen ook structurele kosten voor het ondertekenen van de resultaten, zowel voor de school en de kandidaten. Deze kosten worden op geschat op 260.000 euro ($1,00$ voor de school+ $0,3$ euro voor de leerling * 200.000 examenkandidaten). Op veel scholen gebeurt dit echter al, dus de verwachting is niet dat deze kosten (zowel voor de school als de kandidaten) afwijkt van de lopende praktijk.

Voor het voldoen aan de aanscherpingen in het pta (voor gemiddeld 20 vakken) en examenreglement wordt een eenmalige administratieve last van 225.000 euro ($7,50$ euro * 20 vakken * 1500 vestigingen) verwacht. In voorkomende gevallen waar het pta na 1 oktober moet worden aangepast door kennelijke fouten wordt de administratieve last op scholen en instellingen ook vergroot. Hierbij wordt uitgegaan dat echter weinig scholen een dergelijke aanpassing nodig zullen hebben, waardoor deze administratieve lasten worden geschat op 14.250 euro ($47,50$ euro * 300 scholen/instellingen). De verwachting is dat deze kosten op termijn zullen afnemen wanneer steeds minder scholen door de versterking in de kwaliteitsborging van de examenorganisatie dergelijke kennelijke fouten zullen maken.

Tot slot is verwachting dat de vaststelling door de directeur van de taken en bevoegdheden van de examensecretaris en examencommissie ook een eenmalige administratieve last van 75.000 euro (50 euro * 1500 scholen/instellingen) met zich mee brengt.

Voorts is er ook sprake van nalevingskosten. Deze nalevingskosten, die bestaan uit de werkzaamheden van de examencommissie inclusief wanneer nodig het opleiden van de examencommissie & examensecretaris, bedragen naar verwachting 718.500 euro (479 euro * 1500 vestigingen).

Hiermee is sprake van een totaal van 1,0 miljoen euro aan structurele, en 800.000 euro eenmalige regeldrukkosten. De verwachting is dat deze kosten significant zullen dalen wanneer de kwaliteitsborging van de examenorganisatie op orde is. Om de werkbaarheid van dit besluit te vergroten en daarbij de kosten te drukken is aan de VO-raad gevraagd een handreiking te ontwikkelen, die scholen kunnen gebruiken bij het uitvoeren van de bovengenoemde handelingen.

Vanuit de overheid worden er geen extra middelen hiervoor vrijgemaakt. Het is aan de scholen om binnen de bekostiging keuzes te maken.

PM kosten uitvoeringstoets DUO

8. Consultatie van onderwijspartijen

Voorafgaand aan en tijdens het ontwerp van de wijzigingen van het Eindexamenbesluit VO is over alle onderdelen gesproken met de VO-raad en het platform

examensecretarissen (PLExS) met betrekking tot: de bedoeling, de verwachte effectiviteit en de uitvoerbaarheid van de maatregelen. In het bijzonder is de aandacht daarbij gegaan naar de taken van en de verantwoordelijkheidsverdeling tussen examencommissie, examensecretaris, directeur en bevoegd gezag.

Met betrekking tot de aanscherpingen in het pta is hieruit voort gekomen dat de keuze om de vermelding van de verplichte maar ook de schooleigen doelen op te nemen een goede bijdrage kan leveren aan bewustwording van de bedoeling van het schoolexamen en de koppeling met de visie van de school versterkt. De keuze om dit op het niveau van domeinen en examenonderdelen te doen en niet op het detailniveau van individuele leerdoelen wordt gezien als voldoende borging. Het detail niveau van de leerdoelen is onuitvoerbaar voor de school en onoverzichtelijk voor leerlingen en ouders.

Met betrekking tot de wijzigingen in het pta geven alle partijen aan dat 1 oktober een fatale datum moet zijn zodat de verantwoordelijkheid van scholen hierbij duidelijk is.

Het belang van een examencommissie in het kader van borging en het versterken van de positie van de examensecretaris wordt breed gedragen. De aanpassingen van het Eindexamenbesluit VO geven hier ondersteuning voor. De meningen zijn wat verschillend met betrekking tot het detailniveau van de invulling van de taken en bevoegdheden van examencommissie en eindexamensecretaris. Overwegend geldt hier, dat er sprake moet zijn van een effectieve bijdrage aan de verbetering van de kwaliteit van examinering, zonder de schoolorganisatie te belemmeren in het kiezen van een invulling die bij hen past.

PM Internetconsultatie

9. Overgangsrecht en beoogde inwerkingtreding

Dit wijzigingsbesluit treedt in werking op een bij koninklijk besluit te bepalen tijdstip. Het streven is dat het wijzigingsbesluit op 1 augustus 2021 in werking zal treden. Voor leerlingen die een diploma vmbo of havo willen behalen aan een vavo-instelling gaan de hiervoor beschreven regels (wanneer toepasbaar op het vavo) ook vanaf 1 augustus 2021 gelden, met uitzondering van die leerlingen in augustus of september 2021 hun diploma behalen. Deze leerlingen worden, met het oog op de zeer korte voorbereidingstijd, beschouwd als behorend bij het vorige schooljaar (2020-2021), waarin de verplichtingen nog niet golden.

Hierbij is van belang dat scholen en instelling tijdig worden geïnformeerd over de voorgenomen wijzigingen zodat zij zich hierop kunnen voorbereiden. Samen met de sector zal er gewerkt worden aan handreikingen voor scholen en instellingen om hun bij de invoering te helpen. Op de site van het examenloket zal informatie worden opgenomen over het wijzigingsbesluit. Via het examenloket kunnen tevens vragen worden gesteld over het wijzigingsbesluit. Daarnaast worden scholen en instellingen een informatiebrief toegestuurd.

2. ARTIKELSGEWIJS

ARTIKEL I WIJZIGING EINDEXAMENBESLUIT VO

B

Artikel 3. Afnemen eindexamen

Dit artikel is identiek aan het oude artikel 3, eerste lid, van het Eindexamenbesluit VO en bepaalt dat de directeur en de examinatoren van een school voor voortgezet onderwijs onder verantwoordelijkheid van het bevoegd gezag het eindexamen of deeleindexamen afnemen.

Artikel 3a. De examensecretaris

Alhoewel de examensecretaris in de praktijk een cruciale rol vervult in de organisatie van het eindexamen, is zijn rol zeer miniem verwoord in het huidige Eindexamenbesluit VO. Momenteel wordt in artikel 3 slechts benoemd dat de directeur van een school voor voortgezet onderwijs een van de personeelsleden van de school aanwijst tot examensecretaris van het eindexamen. In de artikelen 48, 52 en 59 zijn dan nog een aantal taken van de examensecretaris geregeld.

Er is voor gekozen om de examensecretaris een eigen artikel te geven, zodat duidelijk is dat hier sprake is van een belangrijke actor in het eindexamenproces.

Eerste lid

Het eerste lid luidt overeenkomstig het huidige tweede lid van artikel 3 van het Eindexamenbesluit VO. Het bepaalt eveneens dat de directeur van een school voor voortgezet onderwijs een van de personeelsleden van de school moet aanwijzen tot examensecretaris en dat de examensecretaris tevens de secretaris van de deeleindexamens is.

Tweede lid

Het tweede lid bepaalt dat de directeur en de examensecretaris gezamenlijk de taken bedoeld in de artikelen 33 (nieuw), 48, eerste en derde lid, 52, zesde lid, en 59, vierde lid, verrichten. Dit betreft de volgende taken:

- Het gezamenlijk met de directeur verstrekken van de volgende zaken aan de kandidaat:
 - een overzicht van alle onderdelen in het schoolexamendossier, de behaalde resultaten voor deze onderdelen, en de data waarop deze onderdelen zijn afgerond,
 - een overzicht van de cijfers die de kandidaat heeft behaald voor het schoolexamen,
 - de beoordeling voor de vakken waarvoor geen cijfer wordt vastgesteld, en
 - de beoordeling van het profielwerkstuk in het vmbo (artikel 33 nieuw).
- Het gezamenlijk met de directeur vaststellen van de uitslag van een eindexamen (artikel 48).
- Het gezamenlijk met de directeur tekenen van de diploma's en de cijferlijsten (artikel 52).
- Het gezamenlijk met de directeur op verzoek van de kandidaat vaststellen van de uitslag van het eindexamen aan het einde van het eerste schooljaar van een gespreid centraal examen of een gespreid schoolexamen (artikel 59).

De examensecretaris heeft ten aanzien van deze taken een eigenstandige rol náást de directeur.

Derde lid

Het derde lid schetst de klassieke ondersteunende rol die de examensecretaris heeft ten opzichte van de directeur en die niet expliciet in het huidige Eindexamenbesluit VO is terug te vinden. Dit lid bepaalt derhalve dat de examensecretaris de directeur ten eerste ondersteunt bij het organiseren en afnemen van het eindexamen of deeleindexamen. Ook ondersteunt de examensecretaris de directeur bij de correcte uitvoering van het examenreglement en het programma van toetsing en afsluiting. Hierbij kan bijvoorbeeld gedacht worden aan taken als het aanmelden van kandidaten voor de aangewezen vakken. Voor de duidelijkheid in de verdeling van de verantwoordelijkheid is van belang

te benoemen dat de secretaris weliswaar een eigen rol heeft, maar dat de directeur eindverantwoordelijk is.

Vierde lid

Het invullen van de taken die de examensecretaris toebedeeld heeft gekregen in het tweede en derde lid wordt op iedere school anders uitgevoerd. Dit vierde lid bepaalt dan ook dat de directeur een duidelijke taakomschrijving voor de examensecretaris moet vaststellen. Het is van groot belang dat alle actoren in het examenproces weten wat er van hen verwacht wordt en wat zij van de andere actoren mogen verwachten. Derhalve wordt hier voorgesteld dat de directeur een duidelijke taakomschrijving maakt waarin behalve de taken genoemd in het tweede en derde lid, ook overige taken kunnen worden opgenomen. Bij overige taken moet bijvoorbeeld gedacht worden aan taken variërend van het monitoren van een correcte invoering van de examencijfers tot en met lidmaatschap van de examencommissie.

Vijfde lid

Een duidelijke taakomschrijving die is opgesteld door de directeur draagt enerzijds bij aan het verduidelijken van taken en verantwoordelijkheden van de examensecretaris en anderzijds aan het versterken van de positie van de examensecretaris om deze taken en verantwoordelijkheden binnen de school uit te voeren. Het verdient daarom ook aanbeveling om de taakomschrijving van de examensecretaris als bijlage toe te voegen aan het examenreglement, zodat de rol van de examensecretaris voor alle betrokkenen helder is. In ieder geval dient de directeur de taakomschrijving aan de examensecretaris en aan de examencommissie te verstrekken.

Zesde lid

Voor de kwaliteit van de examenorganisatie is het van groot belang dat de directeur de examensecretaris in staat stelt zijn taak goed uit te voeren en hem de mogelijkheid te geven zijn bekwaamheid en expertise te vergroten. Het zesde lid draagt daarom de directeur op ervoor te zorgen dat het deskundig functioneren van de examensecretaris voldoende is gewaarborgd, zodat de secretaris zijn taken uit de taakomschrijving goed kan vervullen.

C

Artikel 10, eerste lid, onder b, van de Wet medezeggenschap scholen bepaalt dat vaststelling of wijziging van 'de onderwijs- en examenregeling' voorafgaande instemming van de medezeggenschapsraad behoeft. Daarmee dient het bevoegd gezag het examenreglement en het programma van toetsing en afsluiting in het geval van vaststelling of wijziging voor instemming voor te leggen aan de medezeggenschapsraad. Doch, het huidige Eindexamenbesluit VO kent niet het begrip 'examenregeling'. Deze omissie wordt hier hersteld door in het opschrift van Hoofdstuk III, afdeling I expliciet 'examenregeling' op te nemen. Onder examenregeling wordt verstaan het examenreglement en het programma van toetsing en afsluiting gezamenlijk.

Het huidige opschrift van Hoofdstuk III, Afdeling 1. van het Eindexamenbesluit VO luidt 'Afdeling 1. Examenreglement en programma van toetsing en afsluiting'. Dit wordt aangepast naar: Afdeling 1. De examenregeling.

D

Artikel 31. Examenreglement

Dit artikel regelt de vaststelling en inhoud van het examenreglement voor scholen voor het voortgezet onderwijs en voor het vavo.

Eerste lid

Dit lid regelt - net als het huidige artikel 31 van het Eindexamenbesluit VO - dat het bevoegd gezag van een school voor voortgezet onderwijs en de examencommissie vavo een examenreglement moeten vaststellen. Dat reglement kan voor een aantal examenjaren gelden. Het eerste lid schrijft voor welke onderwerpen in elk geval in het examenreglement moeten worden opgenomen. Zo dienen regels over de organisatie van het eindexamen en de gang van zaken tijdens het eindexamen te worden opgenomen. Ook dient informatie over de toepassing van de maatregelen bedoeld in artikel 5 (over onregelmatigheden) te worden opgenomen. In het examenreglement neemt het bevoegd gezag op wat zij verstaat onder *enige onregelmatigheid*. Het is niet mogelijk om andere maatregelen in het examenreglement op te nemen en toe te passen dan de maatregelen die genoemd staan in artikel 5.

Verder dienen de herkansingsmogelijkheden van het schoolexamen te worden opgenomen. Er moet hierbij in ieder geval een regeling worden getroffen voor gevallen waarin de kandidaat door ziekte of ten gevolge van een bijzondere van zijn wil onafhankelijke omstandigheid, niet in staat is geweest aan toetsen van het schoolexamen deel te nemen. Tot slot moet er voor scholen voor voortgezet onderwijs de samenstelling en het adres van de in artikel 5 van het Eindexamenbesluit VO bedoelde commissie van beroep in het examenreglement worden opgenomen. Deze vereisten aan het examenreglement zijn identiek aan de vereisten in het huidige Eindexamenbesluit VO. Zij zijn alleen eenvoudiger opgeschreven.

Tweede lid

Ter versterking van de examenorganisatie zal bij de vaststelling door het bevoegd gezag van het examenreglement voor het voortgezet onderwijs voortaan ook een rol weggelegd zijn voor een examencommissie. Deze commissie krijgt in het nieuwe artikel 35e, eerste lid, onder a, van het Eindexamenbesluit VO de taak om voor het bevoegd gezag van een school voor voortgezet onderwijs een concept-examenreglement op te stellen. In dit artikel wordt in het tweede lid de keerzijde hiervan geregeld, namelijk dat het bevoegd gezag bij de vaststelling van het examenreglement slechts afwijkt van het ontwerp van de examencommissie na overleg met de examencommissie. Dit lid is niet van toepassing op het vavo.

Derde lid

Verder behoeft het bevoegd gezag de instemming van de medezeggenschapsraad van de school voor voortgezet onderwijs voor het vaststellen van het examenreglement (artikel 10, eerste lid, onder b, WMS).

Vierde lid

En de examencommissie vavo behoeft voor het vaststellen van het examenreglement de instemming van de studentenraad van de instelling voor educatie en beroepsonderwijs (bedoeld in artikel 8a.2.2, derde lid, onder e, van de Wet op het beroepsonderwijs).

Vijfde lid

Het vastgestelde examenreglement dient jaarlijks voor 1 oktober door het bevoegd gezag van een school voor voortgezet onderwijs respectievelijk de examencommissie vavo aan alle kandidaten en aan de inspectie te worden gezonden. Dit kan ook via de digitale weg plaatsvinden, maar het reglement moet wel actief worden toegezonden. Plaatsing op de website alleen is dus niet voldoende.

Voorheen lag de verplichting van het verstrekken bij de directeur. Deze wordt teruggedragen bij het bevoegd gezag, omdat het bevoegd gezag de verantwoordelijkheid heeft het examenreglement vast te stellen. Het ligt dan voor de hand dat het bevoegd gezag ook verantwoordelijk is voor de verzending aan de kandidaten en aan de inspectie. In de praktijk kan dit wel aan de directeur van de school gemandateerd worden. Dit lid geldt zowel voor scholen voor voortgezet onderwijs als voor het vavo.

Zesde lid

De voorgaande leden gelden ook voor deeleindexamens.

Artikel 31a. Programma van toetsing en afsluiting VO

Het is voor de kwaliteit van de examinering en voor de rechtszekerheid van de examenkandidaat van groot belang dat het programma van toetsing en afsluiting helder en overzichtelijk is. Er moet duidelijk zijn welke zaken in het schoolexamen zullen worden getoetst, op welke wijze (mondeling, schriftelijk, praktijk examen etc.), wanneer, hoe het schoolexamencijfer wordt berekend en of herkansing mogelijk is en, zo ja, op welke wijze.

Daarbij is het tevens van belang dat de examenkandidaat eenvoudig kan nagaan of het schoolexamen voldoet aan de verplicht voorgeschreven onderdelen. Dat is nu niet altijd het geval. In dit artikel wordt daarom voorgeschreven dat dit duidelijk moet worden aangegeven in het pta.

Eerste lid

Dit artikel regelt - net als het huidige artikel 31, tweede lid, Eindexamenbesluit VO - dat het bevoegd gezag van een school voor voortgezet onderwijs en de examencommissie vavo jaarlijks voor 1 oktober een programma voor toetsing en afsluiting moeten vaststellen. Het pta heeft betrekking op het schoolexamen.

Tweede lid

In het tweede lid wordt bepaald welke zaken in het pta moeten worden opgenomen.

Hierbij is het van belang om te weten dat de minister op grond van artikel 7 van het Eindexamenbesluit VO examenprogramma's vaststelt voor elk vak dat onderdeel is van het eindexamen, behalve voor de door het bevoegd gezag vast te stellen onderdelen. In dit examenprogramma staat voor ieder eindexamenvak een omschrijving van de examenstof en welk deel van de examenstof centraal zal worden geëxamineerd en over welke examenstof het schoolexamen zich uitstrekt. Dit is verder uitgewerkt in de Regeling examenprogramma's voortgezet onderwijs.

Onderdeel a

In het pta dient ten eerste te worden opgenomen welke onderdelen van het examenprogramma in het schoolexamen worden getoetst. Dit zijn uiteraard de voor het schoolexamen verplicht voorgeschreven onderdelen. Het bevoegd gezag kan ervoor kiezen om ook onderdelen uit het centraal examen of andere onderdelen in het schoolexamen te toetsen. Dit is niet verplicht. Als het bevoegd gezag hiervoor kiest, dan dienen deze onderdelen ook in het pta te worden opgenomen.

Onderdeel b

In het pta dient verder te worden opgenomen welke door het bevoegd gezag vast te stellen onderdelen in het schoolexamen worden getoetst. Hierbij kan bijvoorbeeld gedacht worden aan vakonderdelen die het bevoegd gezag toevoegt aan een vak om uitvoering te geven aan de schooleigen visie. Ook kan het bevoegd gezag schooleigen vakken of vakonderdelen toevoegen aan het schoolexamen om maatwerk mogelijk te maken.

Onderdeel c

Ten derde dient in het pta de inhoud van de toetsen die onderdeel uitmaken van het schoolexamen te worden opgenomen. Daarbij moet worden vermeld welk onderdeel van het examenprogramma met welke toets of toetsen van het schoolexamen wordt afgesloten. Er kan dus niet worden volstaan met de mededeling dat een er een toets zal worden afgenomen over hoofdstuk 3 van een bepaald schoolboek. Er moet tevens worden vermeld welk onderdeel van het examenprogramma wordt afgesloten.

Het niveau van beschrijving van de onderdelen van het examenprogramma voor havo en vwo dienen minimaal het niveau van subdomeinen met domein- en subdomeincode en titel te zijn. Voor het vmbo dienen dit het niveau van de algemene onderwijsdoelen van de preambule en exameneenheden met bijbehorende code en titel te zijn.

Onderdeel d

Ook dient – net als in het huidige artikel 31, tweede lid, onder c, van het Eindexamenbesluit VO - in het pta de wijze waarop en tijdvakken waarbinnen de toetsen van het schoolexamen plaatsvinden te worden opgenomen. Dit geldt ook voor de herkansingen. Hierbij dient te worden opgemerkt dat in het pta geen specifieke data en tijden voor toetsen te hoeven worden opgenomen.

Onderdeel e

Ook de wijze waarop het cijfer voor het schoolexamen voor een kandidaat tot stand komt, wordt nog steeds in het pta opgenomen. Hierbij wordt bepaald hoe alle onderdelen van het schoolexamen meetellen voor het cijfer voor het schoolexamen. In artikel 35 van het Eindexamenbesluit VO is bepaald hoe het schoolexamen uiteindelijk beoordeeld moet worden.

Derde lid

Kandidaten moeten zelf eenvoudig kunnen nagaan of het pta voldoet aan de vereisten voor het schoolexamen. Daarom wordt hier bepaald dat het bevoegd gezag van een school voor voortgezet onderwijs of de examencommissie vavo ervoor moeten zorgen dat in het pta duidelijk het verband wordt aangegeven tussen de toetsen en de te toetsen onderdelen.

Meer specifiek, in het pta moet expliciet worden aangegeven welke toetsen betrekking hebben op:

- onderdelen van het examenprogramma die behoren bij het verplichte deel van het schoolexamen,
- onderdelen van het examenprogramma die behoren bij het centraal examen, maar die ook in het schoolexamen zullen worden getoetst,
- onderdelen die zijn gekozen door het bevoegd gezag.

Vierde lid

Ook voor het vaststellen van het pta neemt het bevoegd gezag van een school voor voortgezet onderwijs het ontwerp hiervoor van de examencommissie in overweging. Dat wil niet zeggen dat de examencommissie de pta's zelf moet opstellen, hierin spelen vaksecties en docenten vaak een rol. De examencommissie heeft wel een rol in de kwaliteitsbewaking en heeft regie over de totstandkoming van de versie van het pta die aan het bevoegd gezag wordt voorgelegd. Het bevoegd gezag mag slechts afwijken van het ontwerp van de examencommissie na overleg met deze commissie. Dit tweede lid is niet van toepassing op de examencommissie vavo.

Vijfde lid

Verder zal het bevoegd gezag voor het vaststellen van het pta de medezeggenschapsraad om instemming moeten vragen (artikel 10, eerste lid, onder b, WMS).

Zesde lid

En de examencommissie vavo behoeft voor het vaststellen van het examenreglement de instemming van de studentenraad van de instelling voor educatie en beroepsonderwijs (bedoeld in artikel 8a.2.2, derde lid, onder e, van de Wet op het beroepsonderwijs).

Zevende lid

Het bevoegd gezag van een school voor voortgezet onderwijs dient - evenals in het huidige Eindexamenbesluit VO - jaarlijks voor 1 oktober het programma van toetsing en afsluiting aan de inspectie en kandidaten zenden, zodat de kandidaten bijtijds weten welke regels rondom hun schoolexamens gelden. Voorheen was dit belegd bij de directeur. In de praktijk kan dit de directeur blijven via een mandaatregeling. Maar uiteindelijk ligt de verantwoordelijkheid hiervoor bij het bevoegd gezag van de school.

Achtste lid

Na 1 oktober is aanpassing van het pta in verband met bescherming van de rechtszekerheid van de kandidaat in beginsel niet mogelijk. Slechts bij hoge uitzondering en mits aan een aantal stringente voorwaarden is voldaan is wijziging van het PTA nog mogelijk. Hierover bestond onduidelijkheid bij scholen. Daarom wordt nu expliciet

geregeld dat wijziging van het pta alleen in uitzonderlijke gevallen mogelijk is. Het komt immers voor dat per abuis fouten worden gemaakt bij het opstellen van het PTA. Denk bijvoorbeeld aan het vergeten van het toetsen van een eindterm of een in de praktijk onmogelijke planning. Voor die gevallen wordt in dit lid een duidelijke en heldere regeling getroffen die het bevoegd gezag en de examencommissie vavo in de gelegenheid stelt om de gemaakte fout te herstellen.

De voorgestelde wijzigingsprocedure is voor het reguliere onderwijs als volgt:

1. Na constatering van een kennelijke onjuistheid of onvolledigheid in het PTA stelt het bevoegd gezag van de school een voorstel tot wijziging van het PTA op om de onjuistheid of onvolledigheid te herstellen.
2. Vervolgens wordt de examencommissie in de gelegenheid gesteld om over de wijziging te adviseren. Het bevoegd gezag dient dit advies in overweging te nemen en afwijkingen hiervan schriftelijk motiveren.
3. Vervolgens dient de medezeggenschapsraad in te stemmen met de voorgestelde wijziging (zie artikel 10, eerste lid, onder b, WMS)
4. Tot slot dient het gewijzigde PTA zo spoedig mogelijk door het bevoegd gezag van de school voor voortgezet onderwijs aan de kandidaten en de inspectie te worden gezonden. In de praktijk kan het bevoegd gezag deze taak bij de directeur of examensecretaris neerleggen.

De voorgestelde wijzigingsprocedure is voor het vavo als volgt:

1. Na constatering van een onjuistheid of onvolledigheid in het PTA stelt de examencommissie vavo een voorstel tot wijziging van het PTA op om de onjuistheid of onvolledigheid te herstellen.
2. Vervolgens dient instemming met de vaststelling te worden gevraagd aan de studentenraad van de instelling (artikel 8a.2.2, derde lid, onder e, WEB).
3. Tot slot dient het gewijzigde PTA zo spoedig mogelijk door de examencommissie vavo aan de kandidaten en de inspectie te worden gezonden. In de praktijk kan de examencommissie vavo deze taak bij de directeur of examensecretaris neerleggen.

Negende lid

Evenals in het huidige Eindexamenbesluit zijn de voorgaande leden van overeenkomstige toepassing op deeleindexamens.

E

Artikel 33. Verstrekking beoordeling schoolexamen

In het huidige Eindexamenbesluit VO is in artikel 33 bepaald dat directeur aan de kandidaat voor aanvang van het centraal examen het volgende aan de kandidaat bekend maakt:

- a. welk cijfer of welke cijfers hij heeft behaald voor het schoolexamen,
- b. de beoordeling van de vakken waarvoor geen cijfer wordt vastgesteld, en
- c. de beoordeling van het profielwerkstuk in het vmbo.

In het voorgestelde artikel 33 wordt geregeld dat de directeur en de examensecretaris gezamenlijk - en dus niet alleen de directeur - na afronding van het schoolexamen en voor aanvang van het centraal examen bovengenoemde zaken aan de kandidaat moeten verstrekken. Nieuw is dat zij tevens een overzicht aan de kandidaat moeten verstrekken van alle onderdelen in het schoolexamendossier, de behaalde resultaten voor deze onderdelen, en de data waarop deze onderdelen zijn afgerond.

De directeur en de examensecretaris gezamenlijk dienen vervolgens te tekenen voor verstrekking van deze overzichten en beoordelingen aan de kandidaat. Wellicht ten overvloede is het uitgangspunt hierbij dat beiden er van overtuigd zijn dat hetgeen zij verstrekken juist is. De kandidaat dient vervolgens te tekenen voor ontvangst hiervan.

Het belang van het schoolexamen als onderdeel van het eindexamen wordt niet altijd voldoende onderkend. De voorgestelde aanvullingen op artikel 33 hebben tot doel om de afsluiting van het schoolexamen en het belang ervan (zijnde immers de helft van het eindexamen) kracht bij te zetten. Verder hebben deze wijzigingen tot doel helder te markeren dat het schoolexamen naar behoren is afgerond.

Er is gekozen om de bekendmaking door de directeur te vervangen door: 'verstrekking door de directeur en de examensecretaris'. Het past bij de rol van de examensecretaris om hier het tweede paar ogen bij te zijn. En door de keuze voor het woord 'verstrekking' wordt versterkt dat het moet gaan om meer dan een bekendmaking van de uitkomsten van het schoolexamen. De stukken moeten persoonlijk aan de kandidaat ter beschikking worden gesteld. Zo verbetert het zicht van betrokkenen op de volledigheid van het schoolexamen. En wordt de afronding van het schoolexamen het officiële moment dat het zou moeten zijn en niet enkel een administratieve handeling. Scholen kunnen uiteraard zelf een invulling van dit moment inrichten, waarbij gedacht kan worden aan een uitreiking met een officieel karakter met bijvoorbeeld de mentor van de kandidaten.

F

Artikel 35d. De examencommissie

Dit artikel regelt dat het bevoegd gezag van een school voor voortgezet onderwijs een of meer examencommissies instelt ten behoeve van de kwaliteit van de toetsing en examinering op de school. Voor het vavo geldt dat er al een examencommissie moet zijn (art. 7.4.11 io. 7.4.5., eerste tot en met vijfde en negende lid van de WEB). Artikel 35d geldt dan ook niet voor het vavo.

Eerste lid

In het eerste lid wordt voorgesteld dat het bevoegd gezag van een school voor voortgezet onderwijs een of meer examencommissies instelt. De examencommissie heeft tot doel om de kwaliteit van de toetsing en examinering op de school procesmatig, inhoudelijk, passend bij de visie van de school en passend bij het afsluitende karakter van het schoolexamen, te borgen.

De grote variëteit van scholen in omvang en organisatie maakt dat het bevoegd gezag zelf de vrijheid krijgt om te bepalen op welk niveau (zoals op het niveau van het bestuur, een school, een vestiging of schoolsoort/leerweg) zij de examencommissie inrichten en hoeveel examencommissies zij instellen. Wel moet iedere examencommissie, ondanks het niveau, zicht kunnen blijven houden op de organisatie van toetsing en examinering in de schoolpraktijk.

Tweede lid

Het bevoegd gezag moet er voor zorgen dat het onafhankelijk en deskundig functioneren van de examencommissie voldoende is gewaarborgd. Dit kan het bevoegd gezag doen door het ondersteunen van deskundigheidsbevordering voor de leden van de examencommissie, en daarnaast ook de nodige faciliteiten en tijd te gunnen. Daarnaast kan het bevoegd gezag het deskundig functioneren van de examencommissie ondersteunen door de commissie ook mee te nemen in het beleid rondom toetsing en examinering op de school. Om haar werk goed uit te kunnen voeren is het van belang dat de examencommissie onafhankelijk van het bevoegd gezag en de directeur kan functioneren zodat zij de kwaliteit van de (school)examenorganisatie kan borgen zonder dwang of invloed, en hierover gevraagd en ongevraagd haar advies kan uitbrengen. Hierom is het niet toegestaan dat het bevoegd gezag dan wel de directeur plaats neemt in de examencommissie.

Derde tot en met zesde lid

In het derde tot en met zesde lid van dit artikel wordt de samenstelling en benoeming van de examencommissie geregeld.

De leden van de examencommissie worden benoemd door het bevoegd gezag. Een examencommissie moet altijd bestaan uit een oneven aantal leden en ten minste drie leden.

Leden van het bevoegd gezag en de directeur van een school kunnen niet worden benoemd tot lid van de examencommissie, omdat de onafhankelijkheid daarmee niet gewaarborgd kan worden. Dit geldt ook voor de leden van de (gemeenschappelijke) medezeggenschapsraad en leerlingen van de school en hun wettelijk vertegenwoordigers. De examensecretaris kan wél deel uitmaken van de examencommissie.

Bij de benoeming van de leden van de examencommissie draagt het bevoegd gezag er zorg voor dat de examencommissie gezamenlijk deskundig is op het gebied van de desbetreffende schoolsoort, de regelgeving over toetsing en examinering in het voortgezet onderwijs, en de kwaliteit van toetsing en examinering. Zo is het niet de bedoeling dat een examencommissie die ziet op de kwaliteitsborging van het examenproces in het vmbo alleen bestaat uit docenten die ervaring hebben met het vwo en niet met het vmbo.

Het bevoegd gezag toetst deze deskundigheid voordat het overgaat tot benoeming van een lid. Tevens hoort het bevoegd gezag de overige leden van de examencommissie voorafgaand aan de benoeming.

Artikel 35e. De taken en bevoegdheden van de examencommissie

Eerste lid

De examencommissie heeft tot doel het borgen van de kwaliteit van de toetsing en examinering en van het afsluitend karakter van het schoolexamen op een school voor voortgezet onderwijs. De examencommissie krijgt hiervoor de volgende taken en bevoegdheden:

- a. het opstellen van een ontwerp voor een examenreglement als bedoeld in artikel 31, tweede lid, voor het bevoegd gezag,
- b. het jaarlijks opstellen van een ontwerp voor een programma van toetsing en afsluiting als bedoeld in artikel 31a, vierde lid, onderdeel a, voor het bevoegd gezag,
- c. het vaststellen van richtlijnen en aanwijzingen om te komen tot een beoordeling van het schoolexamen,
- d. overige door het bevoegd gezag bepaalde taken en bevoegdheden.

Bij overige door het bevoegd gezag bepaalde taken en bevoegdheden kan bijvoorbeeld gedacht worden aan het adviseren van het bevoegd gezag en de directeur ten aanzien van de benodigde deskundigheid van examinatoren, het adviseren over het opleggen van maatregelen als bedoeld in artikel 5 van het Examenbesluit VO of het adviseren over de schoolvisie op toetsing en examinering.

Tweede lid

De examencommissie stelt zelf regels vast over de uitvoering van haar taken en bevoegdheden.

Hiermee stelt zij haar werkwijze vast ten aanzien van de haar toebedeelde taken en bevoegdheden. De examencommissie verstrekt dit aan het bevoegd gezag en de directeur.

Derde en vierde lid

Jaarlijks doet de examencommissie schriftelijk verslag van haar werkzaamheden. Hierin beschrijft zij de uitvoering van de aan haar toebedeelde taken en bevoegdheden. Tevens evalueert zij ieder jaar de kwaliteit van de organisatie van de toetsing en examinering op de school. Zij kijkt hierbij bijvoorbeeld naar de duidelijkheid en transparantie van de taak- en verantwoordelijkheidsverdeling binnen de examenorganisatie, het verloop van

de examens, de kwaliteit van het PTA en het examenreglement, het aantal en type maatregelen dat getroffen is.

Aan de hand van de evaluatie adviseert de examencommissie het bevoegd gezag en de directeur ieder jaar over hetgeen beter kan en moet ten aanzien van de kwaliteit van de organisatie van de toetsing en examinering. Welke verbeteringen zijn noodzakelijk en welke zijn wenselijk?

Vijfde lid

De examencommissie verstrekt de regels over haar werkwijze, het verslag, de evaluatie en het advies aan het bevoegd gezag, de directeur en de examensecretaris.

G

In het Eindexamenbesluit VO wordt de examensecretaris op verschillende manieren aangeduid. In de praktijk gebruikt men doorgaans de term 'examensecretaris'. Hier wordt bij aangesloten, middels een technische wijziging waarmee wordt geregeld dat de examensecretaris overal in het Eindexamenbesluit VO wordt aangeduid als 'examensecretaris'.

ARTIKEL II. WIJZIGING EINDEXAMENBESLUIT VO BES

In artikel II wordt het Eindexamenbesluit VO BES gewijzigd. Deze wijzigingen zijn gelijk aan de wijzigingen van het Eindexamenbesluit VO in artikel I. Korthedshalve wordt hier naar de artikelsgewijze toelichting op de wijzigingen van het Eindexamenbesluit VO verwezen.

Wat betreft onderdeel C. Deze aanpassing van het opschrift van Hoofdstuk III, Afdeling 1. van het Eindexamenbesluit VO BES is opgenomen, zodat het Eindexamenbesluit VO BES op dit punt overeenkomt met het Eindexamenbesluit VO.

De medezeggenschapsregelingen in de WVO BES en de WEB BES blijven van toepassing. Voor vaststellen van het examenreglement en het pta verandert er niets in de rol van de medezeggenschap: wel is de aanbeveling dat de medezeggenschapsraad hierbij wordt betrokken.

ARTIKEL III. SAMENLOOP

Artikel 70 van het Besluit register onderwijsdeelnemers laat artikel 45, tweede lid, vervallen en vernummert artikel 47, vijfde lid van het Eindexamenbesluit VO BES. Dit artikel regelt dat in het geval artikel 70 van het Besluit register onderwijsdeelnemers eerder in werking treedt dan artikel II, onderdeel G, van dit besluit de verwijzingen in genoemd onderdeel G naar artikel 45, tweede lid, en artikel 47, vijfde lid, worden aangepast.

ARTIKEL IV OVERGANGSRECHT

Dit artikel regelt dat voor vavo-kandidaten die in 2021 gebruik maken van de zogenaamde september-route de regels van het Eindexamenbesluit blijven gelden zoals die luiden voor inwerkingtreding van de artikelen I tot en met III of onderdelen daarvan, van dit besluit.

ARTIKEL V. INWERKINGTREDING

Dit wijzigingsbesluit treedt in werking op een bij koninklijk besluit te bepalen tijdstip.
Het streven is dat het wijzigingsbesluit op 1 augustus 2021 in werking zal treden.

De Minister voor Basis- en Voortgezet Onderwijs en Media,

Arie Slob